

V I E N Y B Ė

REC'D SEP 15 1973

Oldest Lithuanian Newspaper in the World - Founded 1886

87 M. 12 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1973 M. RUGPIŪČIO (AUGUST) 24 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

30 CENTŲ

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės IV Seimas

Rugpiūčio 30-rugsėjo 3 dienomis Washington, D. C. posėdžiaus IV PLB seimas. Jo rengimurūpinasi specialus komitetas, vadovaujamas dr. Jono Genio, o paskiri skyriai savo ruožtu rūpinasi į seimą besiruošiančius atstovus ir svečius aprūpinti reikalinga informacija.

Taigi, pirmiausia dėl apsisistojimo ir kitų techniškių reikalų. Galima suprasti, jog daugelis seimo dalyvių apsisistos privačiai pas savo pažįstamus Washington, bet visas svoris tenka Statler-Hilton viešbučiui, kuriame pats seimas vyks ir kur didžiuliam norės apsisistoti.

Kaip komitetas skelbia, seimo dalyviams bus duodama nuolaida, tad reikia kambarius užsisakyti iš anksto, pasiunčiant viešbučio administracijai registracijos kortelę. Tų kortelių galima gauti rytinėse Amerikos LB apylinkių valdybose, bet galima naudoti iškarpa iš lietuviškų laikraščių, kuriuose registracijos formos atspausdintos. Kambarių kainos - \$18 su viena lova, \$26 - su dviem ir \$32 su trim lovom. Viešbučio adresas: Statler-Hilton, 16th & K Streets N. W., Washington, D. C. 20036.

Kadangi seimo metu vyks eilė renginių, tai vadovai sako, kad būtina iš anksto registruotis ir užsisakyti bilietus. Seimo komiteto išdininkui Z. Vaitužiui, 1019 Welsh Drive, Rockville, Md. 20852, reikia siųsti registracijos ir bilietų užsakymo korteles. Kas tokių kortelių neturi, gali naudotis iškarpa iš lietuviškų laikraščių arba tiesiog suteikti informaciją, kiek jam kokių bilietų reikės. Į Čiurlionio ansamblio koncertą bilietai kaštuoja \$6, \$4 ir \$2. Į seimo bankietą kaina \$15 asmeniui. Svečio registracijos mokestis - \$2.

Prie kitų seimo pramogų priskiriamos dar šios: oficialus tik PLB delegatų atstovų lankymasis Lietuvos Pasiuntinybėje. Duodama suprasti, kad dalyvautų tik seimo atstovai, nes visiems seimo svečiams nebūtų įmanoma dėl vietos stokos. Kiti, kas norės Pasiuntinybėje apsilankyti, galės tai padaryti skirtingu laiku, kad vienu laiku nebūtų bereikalingo susikimšimo.

Corcoran parodos galerijoje tuo metu, kai bus seiminė programa, irgi tegalės dalyvauti ribotas skaičius - apie 200 asmenų. Tai bus

STASYS BARZDUKAS
PLB valdybos pirmininkas

rugp. 30 d. Šiaip jau parodą galima lankyti nustatytu laiku.

Nors pradžioje buvo galvojama surengti literatūros vakarą, bet paaiškėjo, kad jo nebus. Bus literatūros premijos įteikimas bankieto metu. Tai Lietuvių Rašytojų draugijos grožinės literatūros 1972 m. premija, kuri paskirta Belgijoje gyvenančiam ir kuriančiam rašytojui Eduardui Cinzui už knygą "Brolio Mykolo gatvė". Clevelande spausdinamas specialus seimo leidinys, kuriame, šalia visos programos, bus ir orientacinė medžiaga, žemėlapiai ir kt.

Seimo registracija prasideda rugpiūčio 30 d. Tos dienos vakare bus lankomasi Pasiuntinybėje. Darbo posėdžiai prasideda penktadienio rytą. Bus pranešimai iš paskirų kraštų LB veiklos ir įvairios paskaitos LB ir bendrai Lietuvos klausimais. Bus ir pora simpoziumų, Stasio Lozoraičio, Jr. atvykusio iš Romos, paskaita "Tarptautinė padėtis ir Lietuvos laisvinimas" ir kt.

Nuo rugpiūčio 29 iki rugsėjo 5, 1973, Buenos Aires kino-teatre Cosmos, Corrientes 2046, rodyti Tarybų Sąjungos gamybos filmai.

Filme Kniaz Igor sūnaus rolę atka pasaulinio garso Vilniaus operos solistas Virgilijus Noreika. (Tą partiją teatre Colon yra dainavęs Kipras Petrauskas).

Filmuose Goya ir Solaris vaidina Donatas Banionis. Filme "La isla del tesoro" vaidina Laimonas Noreika.

Mirė Lietuvos vadila Juozas Olšauskas

RAŠO JONAS VALAITIS. VIENYBĖS ATSTOVAS JO LAIDOTUVĖSE

Kun. kleb. Robertas Vytautas Balčys Vienybėi telefonu pranešė apie netikėtą muziko Juozo Olšausko mirtį. Tasai lietuvis teatro vaidila ir vienas vyriausių lietuvių vargonininkų veteranų, mirė rugpiūčio 12 d. Jis dirbo kaip šv. Kazimiero lietuvių parapijos vargonininkas ir jau nesveikavo porą metų.

Su jo mirtimi Amerikos Lietuva neteko vieno uoliausių savo narių - jis buvo ne tik eilinis geras vargonininkas, bet vienas neeilinių čia jau nuo seno įsikūrusių menininkų - jis garsėjo kaip aktorius, muzikas ir vargonininkas. Todėl tose trijose ypatingai, o dar ir daugiau pozicijų jo pasigęs visa didžioji lietuviška ir kitataučių

Amsterdamo visuomenė, ir ne vien Amsterdamė, bet ir visoje išeivijoje.

Ir tą sekmadienį atgrojo mišias, pasidėjo ant vargonų akinius. Bet pats nuo vargonų nulpti laiptais jau nepajėgė, reikėjo kelių vyrų pagalbos. Greta bažnyčios klebonijoje suteikta pirmoji pagalba. Greit atvyko ir daktaras ir ambulansas. Bet ligoninėje netrukus mirė.

Jį mylėjo visas Amsterdamas. Rugsėjo 23 jam būtų suėję 80 metų, tad jo artimieji 20 ar 28 ruošėsi gimtadienio puotai. Bet...

Šiuos žodžius rašęs buvo artimas Olšausko draugas. Amster- (Nukelta į 8 pusl.)

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. VIENYBĖ co-owners are: Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava, Joseph N. Tysliava and Jonas Valaitis. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tysliava; Assistant: Ann Vaivada; Business Manager and Photo Editor: Joseph N. Tysliava; English Editor: Demie Jonaitis; Senior Editor: Vytautas Širvydas; Contributing Editors: Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

SUBSCRIPTION RATES: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone APplegate 7-7257.

Svarbūs pasitarimai SLA Centre

Rugsėjo 15 d. SLA patalpose, 307 West 30th St., New Yorke iš pat ryto iki vėlyvo vakaro SLA pareigūnai, organizatoriai, komisijų nariai ir SLA 5-osios apskrities veikėjai gana sunkokai padirbės, bet labai malonioj kompanijoj ir geroj nuotaikoj patogiai vėsinamose patalpose.

10 val. ryto įvyks SLA 5-osios apskrities valdybos posėdis, nuo 12 val. įvyks tos pačios apskrities, kurią sudaro 40 Kuopų, metinis atstovų suvažiavimas. Jame valdybos raportai ir naujos valdybos rinkimai, jos planai ir bus plačiai apkalbami planai ateities SLA veiklai.

2 val. p. p. įvyks naujiems nariams gauti SLA Vajaus Komisijos posėdis su SLA organizatoriais. Jų bus iš SLA: New Yorke, New Jersey, Naujosios Anglijos, Pennsylvania, Ohio, Illinois ir kitur. SLA vadovybė pasiryžo - iki šių metų galo į SLA įrašyti bent 500 naujų narių.

Ką padirbėjus organizacinėje srityje galima nuveikti, turime gražių pavyzdžių New Yorke. Čia bus oficialiai inauguruota naujoji SLA 85 Kuopa (sukaktuviniams 85 metams atžymėti parinktas Kp. laisvas numeris). Tą Kuopą, kaip žinome, suorganizo Valerija Tysliavienė, talkinant Almui Šalčiui.

Prisimename, kaip, pernai Miami Beach, Fla. įvykusiame labai sėkmingame SLA 85 m. sukaktuviniame seime dalyviai išsiskirstė geram ūpe, kai kurie, pageidaudami SLA vajú pratęsti net iki sekančio SLA seimo, įvyksiančio 1974 m. liepos 1-4 Boston, Mass., pasižadėjo ir padirbėti.

Laikas labai greitai bėga, vasaros atostogos pasibaigė, kiems baigiasi, nors šį rašinį rašant New Yorke buvo pati karščiausia metų diena - apie 100F -, ir kiekvienam rūpėjo tik kaip nors atsivėsinti. . . Tikime, kad kai šį rašinį skaitysite, oras jau bus atvėsus ir ne tik organizatoriai, bet ir SLA nariai jau bus pilniausiai pasiruošę mūsų didžiausios ir svarbiausios organizacijos SLA vajuje pilnai dalyvauti. Rugsėjo 15 d. SLA organizatoriai ir Kuopų veikėjai turės progos su vadovybe pabendrauti ir išgirsti įdomų planų SLA ateičiai. Išgirsite ir apie ruošiamą SLA istoriją. Būkite to istorinio subuvimo dalimi.

Atrodo, kad mūsų susivienijimas, kaip ir bendraamžė Vienybė, abu audringai pergyvenę 85-ius metus, dabar jau žengdami į 87-uosius - ne tik nepaseno, bet pradeda atjaunėti, sustiprėti ir pasiryžę ilgai gyventi!

Savo parama, mielieji veikėjai gali daug padėti šiuos kilnius darbus Amerikos Lietuvoje dirbantiesiems įgyvendinti.

JONAS VALAITIS

Santaros - Šviesos suvažiavimas

Santaros-Šviesos 20-asis suvažiavimas Tabor Farm, Michigan, įvyksta š. m. rugsėjo 6-9 d.

Programoje:

KETVIRTADIENIS, rugsėjo 6 d.: Dr. Kostas Ostrauskas - "De exilio". Prof. Algis Mickūnas - "Fenomenologinis metodas lietuvių kultūros studijose". Istorikas Vincas Trumpa - "Pašnekesys apie Santaros-Šviesos istorijos interpretaciją".

PENKTADIENIS, rugsėjo 7 d.: Organizacinis posėdis - moderuoja Audronė Misiūnienė. Ramūnas Kondratas - "Vilniaus universiteto profesoriaus Juozapo Franko mokslinių teorijų evoliucijos". Prof. Romas Misiūnas - "Mažosios tautos besiformuojančioje pasaulinėje sistemoje", komentatorė Skirmantė Kondratienė.

SESTADIENIS, rugsėjo 8 d.: Živilė Bilaišytė - "Lifūnės Sutemos daktai ir žodžiai". Prof. Rimvydas Šilbajoris - "Sigitas Geda iš toliau ir iš arčiau". Prof. Julius Slavėnas - "Liberalizmas Vakarų ir Rytų konfrontacijoje". Prof. Rimas Vaišnys - "Būsima-sis pasaulio vaizdo biologizavimas". Muzikos ir poezijos vakaras; sol. Aldona Stempuzienė ir komp. Darius Lapinskas. Poezijos vakare dalyvauja: Rimas Vėžys, Antanas Gustaitis, Živilė Bilaišytė, Lifūnė Sutama, Marius Katiškis, Vitalija Bogutaitė, Algirdas Landsbergis, Austė Pečiūraitė, Henrikas Nagys, Eglė Juodvalkytė.

SEKMADIENIS, rugsėjo 9 d.: Prof. Vytautas Doniela - "Autoritarinis ir egalitarinis mentalitetas".

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Girnakalis

VARDAI IR VEIDAI

Vardai ir veidai mūsų kultūros istorijoje - tokiu pavadinimu Chicagoje Draugo klubas išleido kun. Stasio Ylos knygą. Stasys Yla - viena ryškiųjų išeivijos asmenybų, daug vertingo prirašęs, prikaltėjęs ir šlaip pridaręs. Už tai jo knyga skaitančiojo lietuvių turėtų būti sutinkama su smalsumu.

Stasio Ylos veikalų dalys:

1) Raštijos pirmūnai - Mažvydas, Daukša, Donelaitis,

2) Liaudies kultūros kėlėjai - Juozas Arnulfas Giedraitis, Motiejus Valančius, Antanas Baranauskas,

3) Kultūros barų derintojai - Seminaristų sambūriai, A. Dambrauskas - Jakštas, Antanas Smetona,

4) Tautos dvasintojai - Matronis, Jurgis Matulaitis, Juozas Skvireckas.

Stasio Ylos lietuvių raštijos pirmūnai yra trys kunigai, liaudies kultūros kėlėjai - trys vyskupai, kultūros barų derintojai - klierikai su Jakštu (kunigu) ir su . . . Antanu Smetona, tautos dvasintojai - vienas prelatas ir du vyskupai. Taigi, čia Yla dėsto ne lietuvių tautos kultūros istoriją, bet tik kai kuriuos tos istorijos aspektus, o iš asmenų pasirenka vien dvasininkus ir Antaną Smetoną (pastarąjį tik iš "Vilties" redagavimo laikų). Net ir tik iš literatūros patirtus dalykus Stasys Yla dėsto populiariai ir lyg kokius atsiminimus. Dėsto vaizdingai, gyvai. Skaitai šią Ylos knygą ir užsimiršęs atsiverti titulini puslapį - galgi tai ne Ylos, o Mykolo Vaitkaus atsiminimų tomelis! Skirtumas nebent tas, kad M. Vaitkus rašė atsiminimus dėl atsiminimų, o St. Yla turi tikslą šį tą įrodyti. Iš aprašomų asmenų parinkimo aišku, kad turima tikslas iškelti lietuvių kultūroje dvasininkų nuopelnus, ir tai - tik katalikų. St. Ylos įtariama, esą Mažvydas gal buvęs katalikų kunigu, o Donelaitis šlaip atrodęs lyg katalikų kunigas. Gi tikrovė yra tokia, kad katalikų kunigtijos įnašas į lietuvių kultūros istoriją yra teigiamas ir toks didelis, kad protestantų katalikinti nėra reikalo.

St. Yla nukalba tik apie dvasininkus ir jų veiktas sritis, o visa kita taip sumaniai nutyli, lyg visai nebūtų kitų veikėjų nei jų įnašo. Kaip M. Vaitkus, taip ir St. Yla savo veikėjus mini iš gerosios pusės. Nedidelį intelektualinių reikalavimų žmogų tokia rašytojo laikysena labai gerai nuteikia. Skaitytojas gerai jaučiasi, ramiai miega. Šia prasme St. Ylos darbas pagirtinas. Bet tokioj visuomenėj, kur reikia daugiau minties ir pilnumo, toks veikalas turėtų susilaukti kritikos ir net rašinių apie St. Ylos nepaminėtus, bet šlaip labai vertingus žmones Kažin kaip seksis išeivijoj?

Populiariam vien skaitytojų masei skirtam veikale paprastai didelių problemų nekeliama, nes nėra kaip įrodinėti. Va, čia ir yra

St. Ylos pati didžioji silpnybė: jo knygoje neįrodytų tvirtinimų gausu.

Pvz., St. Yla lietuvių lenkintojų praeity atranda buvus tik dvarą, su kuriuo klebonija vedusi kovą dėl lietuvių liaudiškos kultūros išlaikymo. Tiesa, tokių klebonijų buvo, bet ar daug? Iš St. Ylos pusės labai negražu, kad kan. Prapuolenio studijos apie lenkų apaštalus Lietuvoje nesiteikė net užsiminti. Faktų čia pilnas puodas, net per kraštus veržiasi: pats St. Yla nenutylėjo, kad Maironis vyskupu netapo lenkų intrigų dėka. O aš dar bandysiu papildyti! vysk. Jurgio Matulaičio šventuoju paskelbimą lenkai irgi laidoja. Koks, sako, lietuvis gali būti šventuoju? Nesąmonė ir lenkiškų širdžių papiktinimas!

Kitas pavyzdys. St. Yla taria, kad lietuvių tautinio atgimimo nebuvo, nes nereikėjo. Esą dvasiškija iš senųjų amžių ligi dabarties sėkmingai liaudyje išlaikė tautinę sąmonę. Šlaip išaiškinus, dr. J. Basanavičiui ir dr. V. Kudirkai belieka kuo greičiausiai nusiversti nuo pedestalų. Gi tikrovė tokia, kad be tos ugnies, kurią užkūrė Aušra, Varpas, Apžvalga ir Tėvynės sargas, vargiai būtų senosios tautinės sąmonės užtekę ne tik nepriklausomybei atgauti, bet vargiai būtų ir 1904 m. spaudos laisvė iškovota. Kas nori šią Lietuvos istorijos dalį apversti aukštyn kojom, temėgna. Tik iš tokių mėgintojų būtų verta laukti istorijos mokslo reikalavimus atitinkančios studijos. St. Yla šioje knygoje tautinio atgimimo klausimu per pigus.

Dar vienas pavyzdys. Esą dr. J. Basanavičius be pagrindo paskleidė gandrą, būk vysk. A. Baranauskas į senatvę pasidaręs atgimtančios lietuviybės priešu. Šis gandas nemalonus, bet jau septinta dešimtis metų nuolat šen ir ten kartojamas. St. Yla užtikrinu, kad dr. J. Basanavičius ir daugiau įvairių darbų nudirbo, ne vien pletkus apie vyskupą skleidė. Iš medžiagos, kurią paskelbė, deja, bolševikinė Lietuva, aiškėja vysk. A. Baranauską nulietuvėjimo dėmės neturėjus. Žinome, kad buvo balsų, kur klausinėjo ar vysk. Valančius nebuvo "vyliūgu lietuvištės". Priespaudos sąlygose daugelio veikėjų policijai duoti paaiškinimai dažnai būna "kupini" ištikimybės ir sūniškos meilės okupantui. Dr. V. Kudirka, pagal vieną tokių pareiškimą, buvo carui ištikimesnis už bet kokį cariškiusią rusą. O jei pirmajam pasauliniam carui baigiantis kam lietuvių atsirado mintis Urachą kviesti į Lietuvos karalius, tai nereikia manyti tuos kvietėjus buvus provokiškais monarchistais. Politiniai mazgai sunkiausiai atmezgami.

St. Yla yra tvarkoje kaip atsiminimų autorius, bet kaip istorikas? Pvz., skyriuje "Liaudies kultūros kėlėjai" pilname ir objektyviame veikale norėtųsi matyti

(Nukelta į 7 pusl.)

Vienybė, 1973 m. rugpjūčio 24 d.

Taip man atrodo . . .

SALOMĖJA NARKĖLIŪNAITĖ

PLB SEIMUI BESIRENGIANT

Kaip jau buvo skelbta spaudoje ir per Lietuvos radijo programas, Darbo Dienos savaitgalyje Washingtono įvyksta Pasaulio Lietuvos Bendruomenės seimas.

Žinoma yra to Seimo darbotvarkė, bet taipgi yra aišku, kad tas Seimas tik tiek bus naudingas, kiek jo nutarimai bus ateišyti vykdomi. O kad tie nutarimai būtų vykdomi, jie visų pirma turi būti realistiški. Jei Seimo delegatai, vienatį ar kitaip labiau išmandrėjusių delegatų paveikti, nutaria kokias nors rezoliucijas priimti ir jų skambumu užtušuoti savo neveiklą, tai, kaip tas mūsų poetas andai sakė, "deja senam Sinajaus kalno kipa-risui". Deja. . . tos rezoliucijos ir pasiliks tik žodžiais, kad ir skambiais, bet neįgyvendinamais. Kad jos būtų įgyvendinamos, reikia, kad ir patys pasiūlymai būtų iššę iš žmonių reikalavimo.

Dabar prieš Seimą, tai viename, tai kitame laikraštyje matyti nuomonų, pareikštų dėl ateinančio Seimo: pasisako, manding, patys atstovai prieš pat Seimą. Ir ko gi jie pageidauja. Atrodo, kad jie daug ko nori, tik gaila, jog jie per laikraščius kalba, o nestrūošia atvykti į Seimą ir jame garsiai tą savo nuomonę pareikšti.

Tačiau visgi atrodo, kad delegatai visiškai yra teisingi, kai jie kalba, jog LB Seimo pagrindiniu uždaviniu turi būti: apjungti visus lietuvius ir visas Lietuvos organizacijas. Tų organizacijų yra tiek daug ir jos daugeliu atvejų dirba beveik tą patį darbą.

Atrodo, kad dabar būtų pats laikas išsiaiškinti, kuri organizacija kokią darbą Lietuvos valstybingumo ir lietuviybės išlaikymo darbe dirba. Ligšiol, ginčams laiko ir energijos sunaudota neatleidžiamai daug. Ir šitai negali būti ilgai patiesinama. Juk reikia ir darbų - jų verkiant reikia liuanistikos dirvonoose, o ne senatorius vašinant lietuviškais pyragaičiais ar demonstruojant gatvėse su lietuviškomis vėliavomis.

KALBANT APIE WASHINGTONĄ. . .

Taigi, atrodo, kad Darbo Dienos savaitgalis sutrauks nemažą būrį lietuvių, kaip sakoma, "for business and pleasure". Washingtonas lietuvių tarpe turi kažkokią traukiamą galią.

Į Washingtoną, prisimename, dažnai važinėdavo ALTO atstovai, paskui važinėjo VLIKo, o galiausiai ir Lietuvos Bendruomenės atstovai. Dabar gi į Washingtoną pasuka ir visa Lietuvos Bendruomenė.

Į Washingtoną, kaip jau beveik visoj mūsų spaudoj spėta biuletėniais pagarsinti, birželio pradžioje buvo nuvykę ir Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė.

Ar tai dar vienas naujas veik-

nys? - paklaus koks nors, žinodamas iš praktikos, kad tik veiks-niai tenai važinėja.

Ir taip ir ne. Kad Pabaltijo Moterų Taryba, kurioje lietuviams atstovauja Liet. Moterų klubų federacija, gyvuoja ir savo srityje veikia, žinome visus pastaruosius dvidešimt metų. Bet kad ji būtų veiksnis (taip, kaip suprantame "veiksnius" ALTą ir VLIKą) tapusi, tik dabar žmogus sužinai iš spaudos. Ir dar sužinai, kad naujoji Pab. Mot. Tarybos pirmininkė padariusi vizitą JAV Kongrese - buvusi priimta septynių senatorių ir kalbėjusi Lietuvos reikalui, būtent, apie dabartinę padėtį Lietuvoj, apie lietuvių bendruomenę laisvajame pasaulyje ir apie baltiečių rezistenciją.

Matotė, kokia smarki ta nauja ir jauna Tarybos pirmininkė. Ji tik birželio 7-8 dienomis tiek daug nuveikė, o jūs, veiksniai (seneliai), tiek metų važinėjate į Washingtoną ir niekas jūsų net poniai senatorienei nepristatė. . .

Dr. Domas Jasaitis, dail. V. Penčylos šaržas.

Rugp. 18 savo žmonos Sofijos, giminių ir giminaičių apsuptas, dr. Domas Jasaitis paminėjo 75 metų.

Prieš 75 metus gimė Stanaičių kaime, Garliavos valsčiuje. Vidurinius mokslus baigė Rusijoje, o aukštuosius medicinos mokslus Vokietijoje ir Prancūzijoje.

Nepriklausomos Lietuvos laikotarpį išgyveno Šiauliuose. Pasitraukė į vakarus. Gyveno Tuebingene, Vokietijoje. Ten buvo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininkas. Yra laikraščių bendradarbis, redaktorius ir knygų autorius.

Amerikoj buvo St. Petersburg, Floridoj, ligoninėj gydytoju. Dabar gyvena New Yorko apylinkėje.

širdies šilumą, kurią jiems pašventė jau tada, kai ryžosi rinktis be galo sunkų kaimo mokytojos pašaukimą.

S. Tomarienė Lietuvos kultūriname gyvenime išsiskiria ir tuo, kad ji buvo bene pirmoji iš pokarinės emigracijos aplinkos autorių, kurie pasiryžo spausdinti savo knygas Tarybų Lietuvoje. Jau 1961 m. Vilniuje išėjo jos knygelė vaikams - "Trys lepūnai pagyrūnai", o po to sekė viena po kitos Vilniuje išleistos S. Tomarienės knygos. Čia, Tarybų Lietuvoje, ji surado dėkingą ir nuoširdų skaitytoją.

60-mečio sukakties išvakarėse S. Tomarienė gyveno dar vieno susitikimo su gimtuoju kraštu ilgesiu. Giliaime dvasiniame ryšyje su nūdieniu Lietuvos skaitytoju S. Tomarienė rado savo literatūrinio-pedagoginio darbo prasmę, ir belieka jai palinkėti naujų šios šviesos prasmės įsikūnijimų.

VYTAUTAS KAZAKEVIČIUS

PROF. RIČARDAS J. BYLAITIS, Amerikoje gimęs antrosios kartos lietuvis, Wayne valstijos universitete Detroite vadovauja universiteto meno rinkinių kolekcijai. Prof. Bylaitis parengė 1972 m. katalogą, kuriame įrašyti 245 kūriniai. Profesoriaus tikslas yra kiek galint daugiau kūrinių išdėstyti universiteto aikštėse, ne sienose.

Sonei Pipiraitei 60 metų

Siemet rugp. 13 d. žinoma vaikų rašytoja Sonė Pipiraite paminėjo 60 m. amžiaus sukaktį. Apie ją Gimtajame krašte taip rašoma:

Sonė Pipiraite 1932 m. baigė Tauragės mokytojų seminariją ir pradėjo sunkų pradžios mokyklos mokytojos darbą Žemaitijos kaime. Tačiau jai tolesnis likimas lėmė ne kilnų švietėjos darbą gimtosiose apylinkėse, bet ilgametę emigraciją: 1939 m. S. Pipiraite išvyko į JAV lankyti giminių ir, įsiliepsnojęs Antrajam pasauliniam karui, nebegalėjo grįžti į namus. Taip ji ir liko Chicagoje, kur ištekėjo už graikų kilmės amerikiečio Henrio Tomaro ir kur tęsė švietėjišką veiklą plunksnos baruose - pasirinkusi pedagogės pašaukimą ir pasiryžusi atiduoti širdies šilumą mažiesiems lietuviams, ji visus savo sugebėjimus paskyrė vaikų literatūrai.

S. Tomarienė pati sunkiai tapo mokytoja, tačiau, ir įsigijusi specialybę, ji nenutolo nuo vargo žvilgsnių: kaimo pedagogą jie sekiavo klasėje ir mokyklos kieme, kur rinkosi valstiečių vaikai. Todėl patys įspūdingiausi S. Tomarienės susitikimai, jai 1970 m. viešint Tarybų Lietuvoje, įvyko kaimo mokyklose. Ją maloniai stebino Žemaitijos gilumoje išaugusios šviesios ir erdvios mokyklos, gražiai ir tvarkingai pasirėdę kaimo moksleiviai, ji džiaugėsi didžiuliais pasikeitimais gimtosiose vietose. Į visa tai ji žvelgė nuoširdžiomis akimis, atvirai lygindama šviesią kaimo vaikų nūdieną su realiais savo mokytojavimo metų sunkumais. Ji vietos mokytojams aiškino, jog tokių šviesių klasių, kaip Upynoje, Šila-

lėje ir kitų jos kadais gerai pažintų vietų mokyklose, nėra ir daugelyje amerikietiško didmiesčio mokyklų.

Tai buvo įaudinantys S. Tomarienės susitikimai su tėviškės dartinimi, kuri pasirodė dar šviesesnė, prisiminus jos pačios praleistus mokyklinius metus. Juos paryškino ir tai, jog po daugelio metų į ją tą kartą vėl pažvelgė sulinkusios senos gimtosios trobos pavargėliški langai Pajūrėlyje, kur ji išvydo pasaulį 1913 m. rugpiūčio 19 d.

Tačiau į gimtąsias vietas po 30 metų išsiskyrimo S. Tomarienė grįžo ne kaip eilinė kaimo mokytoja. Ir Žemaitijos moksleiviai žinojo jos vardą: tarp Lietuvos skaitytojų jau buvo pasklidęs visas pluoštas S. Tomarienės knygų. Jose ji vaikams atidavė tą pačią

Lietuviška sala V. Vokietijoje

VIEŠNAGĖ
LIETUVIŲ GIMNAZIJOJE

Viešinti V. Vokietijoje, neaplan-
kyti Lietuvos gimnazijos, būtų kaip
svečiuojantis Romoje, nematyti
popiežiaus. . . Nors tą gimnazi-
ją, žinoma, lengviau pasiekti kaip
popiežių.

Lufthansos lėktuvu iš Chicagos
nuburbėjus iki Frankfurto, gimna-
ziją beveik ranka galima pasiekti.

Neturint privačių susisiekimo
priemonių, galima naudotis viešo-
siomis. Iš Frankfurto geležinke-
lių stoties neblogas susisiekimas
traukiniu iki Weinheim, o iš ten
autobusu - iki pačios gimnazijos,
kuri pagal seną paprotį vadinama
piliimi (Schloss), kadangi anksčiau
ten yra buvusi medžioklinė pilis.
Dabar kitokia, ją kiek atnaujinus
ir pastačius du naujus pastatus -
vieną klasėms, valgyklai ir virtuvei,
kitą - mergaičių bendrabučiui.
Vienu metu prigludžia apie 80
mokinių (anksčiau jų būdavo dau-
giau).

Gimnaziją, kuri vadinama Va-
sario 16-sios vardu, išvydau vieną
karštą popietę. Karščiai buvo
tokie dideli, kad vaikai visai pa-
mokų neturėjo ir buvo išvykę į
netoliese esantį baseiną maudytis.
Nežiūrint, jog tuomet kaip tik buvo
paskutinės mokslo metų dienos,
karštis privertė trumpai paatosto-
gauti.

Priartėjus vakarui, pradėjo
rinktis mokiniai ir mokytojai. Pats
gimnazijos direktorius V. Natkus-
Natkevičius tą dieną buvo išvykęs į
Frankfurto universitetą dėstyti li-
tuanistikos kurso. Jį tegalėjau
sutikti tik sekančią dieną.

Vasario 16-os gimnazija gauna
vokiečių švietimo įstaigų paramą,
tačiau be lietuvių aukų iš užjūrio
(daugumoje JAV) negalėtų gyvuoti.
Jeigu Chicagoje nebūtų buvę kun.
B. Suginto, vargu ar ji iki šiai
dienai būtų išsilaikiusi. Ir šian-
dien gimnazijos vadovybė vis
labiau žvalgosi į užjūrį, norėda-
ma finansinės tautiečių paramos,
o taip pat ir jaunimo, kuris galėtų
užpildyti vis retėjančius suolus.

MOKINIAI IŠ AMERIKOS
IR LIETUVOS

Dabar nemažą gimnazijai pa-
spirtį mokinių atžvilgiu sudaro
atvykstantys iš Lietuvos vokiečių
kilmės lietuvių vaikai. Tokių į
V. Vokietiją pakliūna gana nema-
žai. Ir gimnazijos personalo eilė-
se yra vienas vyras, kuris prieš
porą metų atkeliavo iš Lietuvos.
Šiandien jis vairuoja gimnazijos
autobusuką, kuriuo ir šių eilučių
autorius į Frankfurto aerodromą
pavėžino.

Vaikų taip pat vis atvyksta ir
iš Amerikos. Su eile tokių moky-
tojai supažindino. Vieną basą
vyrioką pristatė kaip mokinį iš
Chicagos Brighton Parko koloni-
jos. Kai paklausiau - ar jam pa-
tinka čia mokytis, jis linktelėjo
galva, nors atrodo didelės meilės
gimnazijai nerodė. Kitą "ameri-
koną" tą dieną kaip tik buvo atvy-
kuri motina viežtis namo į Ame-

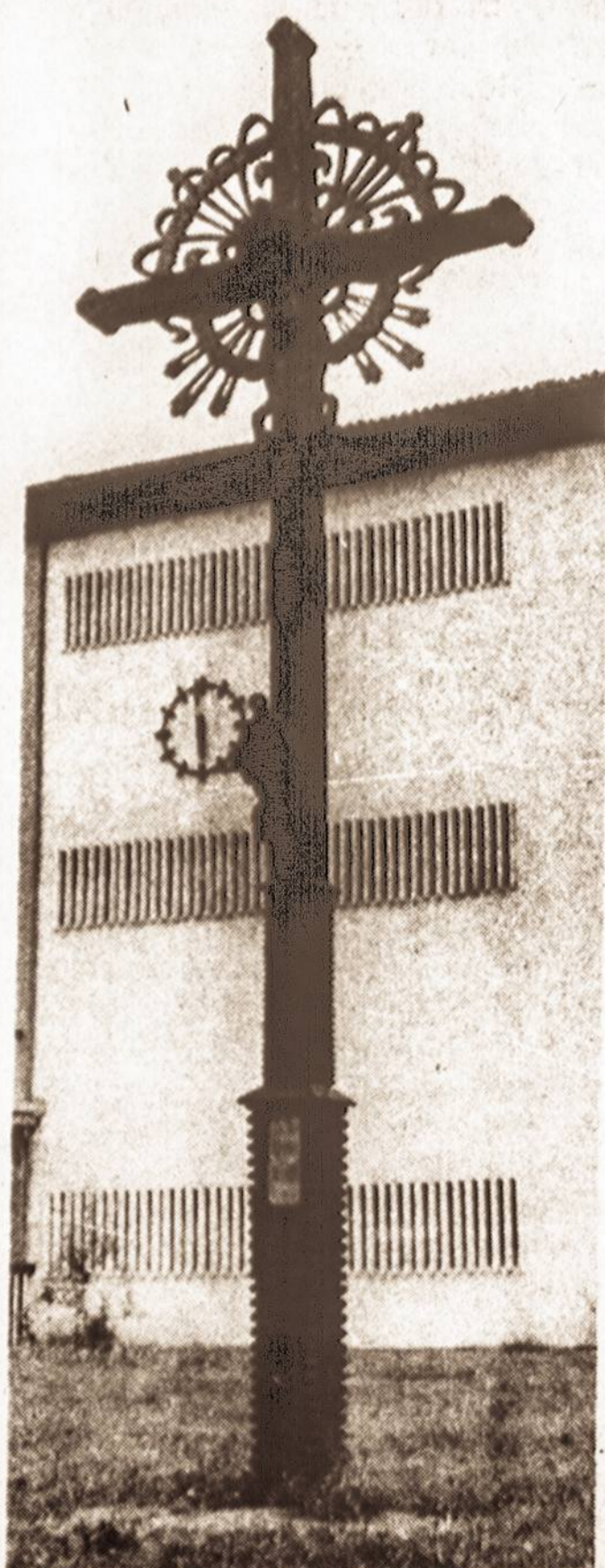
riką. Su kita mergina iš Clevel-
lando teko vykti kartu į Frankfur-
to aerodromą, iš kur ji leidosi į
namus. Taip pat pora ir jauna
studentė bei vyriškis iš Amerikos
gimnazijos bendrabutyje gyveno
kaip turistai. Žodžiu, atvykus iš
Dėdės Samo žemės, ten galima
jaustis namie.

Ne tik mokinių ar turistų iš
Amerikos ten teko sutikti, bet ir
vieną mokytoją. Tai M. J. Saulai-
tytė, kuri ten dėstė lietuvių ir
anglų kalbas. Pasibaigus mokslo
metams, ji žadėjo pakeliauti kaip
turistė ir į Lietuvą, o tuomet
grįžti į Ameriką ir čia toliau
tęsti studijas. Pati Saulaitytė,
anksčiau vienuolės rūbuose dau-
gelio sutikta jaunimo stovyklose
Amerikoje, reiškiasi ir poezijoje
ir yra išspausdinusi vieną knygą.
Ji čia kiek kritikavo gimnazijos
vadovybę, kad lietuvių kalbos pro-
grama nepritaikyta šių dienų rei-
kalavimams ir kad būtų ne pro-
šalį kokia nors revizija.

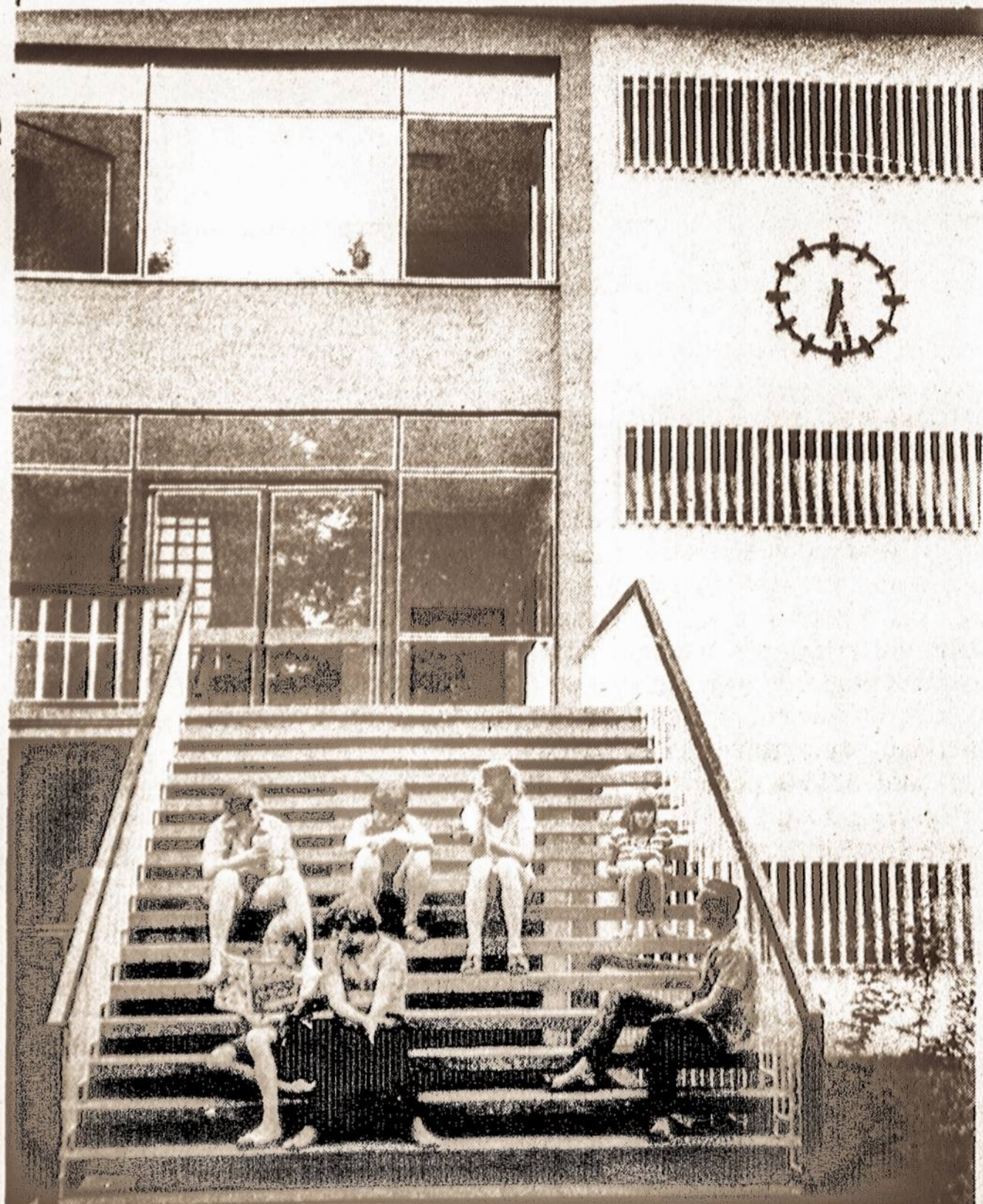
Aišku, tas ir normalu, nes jauni
žmonės žiūri į gyvenimą realiau,
kuomet senimas patenkintas nusi-
stovėjusiomis normomis. Ar
kokios nors pageidautos patalpos
ateityje bus įgyvendintos - pa-
rodys ateitis.

SUSITIKIMAI SU MOKYTOJAIŠ

Teko nemaža išsikalbėti ir su
kitais mokytojais. Dauglausia teko
pabuvoti pas V. Bartusevičių, kuri
teko sutikti pasaulio lietuvių jau-
nimo kongrese Chicagoje. Jis

Lietuviškas kryžius Vasario
16-sios gimnazijoje

Vasario 16-sios gimnazijos mokiniai prie laiptų, kurie veda į jų
klases. EDVARDO ŠULAIČIO nuotraukos

kartu su žmona ir dviem vaikais
išsikūręs pačiose gimnazijos pa-
talpose (ten, berods, yra 6 butai).
Šis vyras aukštuosius mokslus
baigęs Vokietijoje ir čia pasili-
kęs. Jo gana simpatiška žmonelė
prieš maždaug 10 metų yra atke-
liavusi iš Lietuvos, kurią kaip tik
šiemet žadėjo vėl aplankyti.

Buvo įdomu pamatyti ir "ryši-
ninką", dail. A. Krivicką, kuris
ir ten kai kurių tautiečių akyse
nėra "padorus" lietuvis. Gal
todėl, kad jo darbų paroda buvo
surengta Lietuvoje, o taip pat jis
yra prikišęs rankas prie mokinių
ekskursijų, kurios jau kelis kartus
privačiu pagrindu buvo ruošia-
mos į Lietuvą. Taip pat šis
vyras, kuomet yra reikalas, parū-
pina lietuviškų filmų, plokštelių
ar knygų. Žinoma, jo "nusikal-
timai" nėra mirtini, tačiau jeigu
jis gyvenų Chicagoje, tai visokie
"tautinės drausmės sargai" ir jo
namus gal pradėtų teplioti. . .
Tačiau V. Vokietijoje tepliotojų
dar neatsiranda. Ir šią vasarą,
Lietuvos Dailininkų Sąjungos pa-
kviestas, jis žadėjo mėnesį laiko
praleisti tėvynėje.

Teško sumesti žodį kitą ir su
Valteriu Banaičiu ir kitais. Visų
čia net negalima išsivardinti.

Buvo įdomu išgirsti jų vargus,
rūpesčius, kartu pasidžiaugti ir
laimėjimais.

Nežiūrint aiškių trūkumų, gim-
nazija vertintina teigiamai. Ji
įnešė teigiamą ir nemažą duoklę
bendram lietuvių aruodui. Toje
plotmėje reikia lenkti galvas
tiems, kurie ją kūrė, liejo pra-
kaitą, jaunaisiais rūpinosi. Žino-
me, jog nevienas geriausių gim-
nazijos rėmėjų šiandien tik piktų
žodžiu ją teprisimena. Tačiau

vargu ar tokiu keliu einant bus
pasiekta rezultatų, kuriais galėtų
džiaugtis visi lietuviai. . . Reikia
Sallamoniškos galvos, kuri sugal-
votų formulę, kad esamose sąly-
gose 16-sios gimnazija galėtų
visus patenkinti. Tik lankstumas,
šjimas kartu su gyvenimu ir
bendra lietuviška talka gimnazijai
dar pratęstų ateitį. O ji dar tu-
rėtų gyvuoti ir nepasiduoti kietai
gyvenimo realybei.

Šiandien gimnazijos kieme stovi
lietuviškas kryžius, kurį mūsų
tautiečiai, berods, Augsburgio
stovykloje statė, tur būt prieš
25-eris metus. Tai vilties ir
stiprybės simbolis, kuris po pa-
saulį išsiblaškiusiems lietuviams
turėtų priminti tarpusavio meilės,
susiklausymo ir darnumo svarbą.
Tai lyg kelrodis į tėvynę, kuri
anksčiau ar vėliau priglaua ne-
vieną išsivį klajūną, pasilgusį
gimtojo dangaus mėlynės.

mok. M. J. Saulaitytė ir
Edvardas Šulaitis

Vienybė, 1973 m. rugpjūčio 24 d.

MIESTAS KAIME

Nuo liepos vidurio supramonintas Lietuvos svorio centras vėl grįžo į kaimą. Visą mėnesį ten dūzgė kombainai, baltavo moterų skarelės ir dulkėjo sunkvežimiai. Buvo nuimamas derlius, kuris šiomet žada būti gausnesnis, kaip pernai. Gal nebereikės "didžiajai tėvynei" pirktis iš Amerikos grūdų. Kai kuriuose ūkiuose prikulta 30 ir daugiau centnerių iš hektaro, nors vidutinis derlius yra tik truputį daugiau kaip pusė to.

Nuimami ne tik rugiai, kviečiai, miežiai, bet ir linai, kuriais apšodinta 42 tūkstančiai ha arba truputį mažiau negu 2% viso Lietuvos pasėlių ploto. Ir linus šiais laikais rauna beveik vien tik kombainais. Jie daugiausia auginami Rytų Lietuvoje: Biržų, Joniškio, Pasvalio, Anykščių, Pakruojo rajonuose.

Tik pasibaigus laukų derliui, prasideda miško uogos, kurių per pastarąjį dešimtmetį smarkiai sumažėjo, pavyzdžiui, bruknių net dviem trečdaliais. Smarkiai nukentėjo ir spanguolės su vaivoriais. Tik aviečių dabar miškuose šiek tiek daugiau. Bruknėms pakenkė pušynų sutankinimas, kitoms uogoms - melioracija. Susirūpinę gamtininkai siūlo pradėti auginti sukultūrintas atmainas, panašias kaip Amerikoje spanguolės ir mėlynės. Kalbama ir apie uogavimo biuletenų įvedimą. Jau dabar uždraustas miško uogų rinkimas visokiais dantytais samteliais. Nustatytas rinkimo sezonas: bruknių nuo rugpiūčio 15 d., o spanguolių nuo rugsėjo pirmos.

Amerikos pavyzdžiu pradėti ir Tarybų Sąjungoje steigti nacionaliniai parkai. Vienas toks atskirtas ir Lietuvoje. Tai Glnučių draustinis Utenos ir Ignalinos rajonuose. Yra čia pillakalis, Almajo, Stravinaičio, Linkmeno, Ūkojo ir kiti ežerai, pušynai.

MOTINOS DAUGVAIKĖS

Zmonės su tikėjimu, kaip katalikai ir komunistai, nesirūpina, kad pasaulyje per daug žmonių. Liepos mėnesį TS Aukščiausiosios T-bos Prezidiumas suteikė Motinos didvyrės vardą aštuonioms lietuvėms, kurios pagimdė ir išaugino 10 ar daugiau vaikų. Visos šios motinos gyvena kaime ir yra namų šeimininkės, arba dirba kokiūkyje.

Bet ir mirtis nesnaudžia. Rugpiūčio 1-ą Lietuvoje Žaliosiuose ežeruose nuskeno pianistas Gytis Trinkūnas, kuris tik pernai rudenį su soliste G. Kaukaite džiugino Amerikos lietuvius savo virtuozizmu. Jam buvo tik 37-neri. Už savo skambinimą buvo apdovanotas keliais garbės raštais, koncertavo Prancūzijoje ir Belgijoje. Paskutiniu metu buvo Lietuvos valstybinės filharmonijos koncertmeisteris.

Vienybė, 1973 m. rugpiūčio 24 d.

Šiemet Lietuvoje buvo geras derlius

SVENTĖS

Liepos 22-ros sekmadienį buvo atšvęsta Prekybos darbuotojų diena. Prekyba yra viena iš tų sričių, kuriose Lietuva, turistų ir net tokio V. Aiseikos liudijimu, smarkiai atsilikusi nuo Vakarų valstybių. Šis atsilikimas pasireiškia ne tik produktų asortimente, bet ir jų supakavime, o ir patarnavime. Veikia maždaug 6,000 krautuvų, kuriose dirba 100 tūkstančių pardavėjų ir kitu prekybos specialistų.

Rugpiūčio 5-tosios sekmadienis buvo skirtas geležinkelininkams. Jeigu Amerikoje dauguma krovinių pervežama sunkvežimiais, lėktuvais, laivais ir naftotiekiais, tai TS trys ketvirčiai transporto tenka geležinkeliams. Vilniaus apygardos geležinkelio viršininkas G. Zemaitis giriasi, kad Lietuvos geležinkelis šiandien 36 kartus galingesnis už prieskarinį. Tiesiama plati Utenos-Svenčionėlių linija. Greitai bus elektrifikuojamas Vilniaus-Kauno ruožas. Bendras geležinkelio ilgis yra maždaug 2200 km.

Transportas Lietuvoje yra pigesnis negu Amerikoje. Vispopuliarensė darosi civilinė aviacija. Lėktuvai kasdien perveža po 4,000 keleivių, anot Lietuvos civilinės aviacijos valdybos viršininko J. Goldbergo. Iš Vilniaus aerouosto kasdien išskrenda 61 lėktuvas. Oro trąšos iš ten veda į 30 TS miestų. Rugpiūčio 2-ą Palangoje buvo atidaryti nauji aerostoties rūmai. Na, o Kelmės miestelyje pradėjo kursuoti autobusai.

Jūreiviai neatsilieka nuo žemių. Ir jie antrąjį liepos savaitgalį buvo surengę Žvejų dieną ir jūrų šventę Klaipėdoje su kalbomis, koncertu, karnavaline eise-

na. Maždaug tuo pat metu kytų Vokietija Rostoke paminėjo tradicinę Baltijos jūros savaitę. Iškilnėse dalyvavo ir delegacijos iš Vilniaus bei Klaipėdos.

Taip pat R. Vokietijoje buvo surengtos arimo traktoriams varžybos. Du lietuviai TS komandoje iškovojo aukso ir sidabro medalius. Didžiausia garbė teko Žemdirbystės instituto Dotnuvos eksperimentinio ūkio mechanizatoriui V. Šalūgai, kuris arė su sunkiuoju "Korivec" traktoriumi. Vidutiniųjų T-74 klasėje T. Kovėra buvo antrasis. Vagos gylis buvo matuojamas net centimetro tikslumu.

PREMIJOS

Mokslui ir menams skatinti kasmet skiriamos taip vadinamos Respublikinės premijos. Šimet šias premijas pelnė 52 asmenys. Iš literatūros ir meno jas gavo: poetas P. Širvytis už rinktinę "Nigesys - tagiesmė", kompozitorius A. Bražinskas už "Septynias balades mišriam chorui" ir už kantatą "Brolių milžinų šalyje", vargoninkas L. Digrys už 1971-72 metų koncertus, artistė R. Staliūnaitė už Jurgos vaidmenį K. Borūtos "Baltaragio malūne", Barboros rolę J. Grušo "Barboroj Radvilaitėj" ir už kitus vaidmenis.

Režisierius M. Giedrys, artistai E. Pleškytė ir A. Šurna, vyriausias operatorius J. Tomaševičius ir scenaristas S. Šaltenis buvo apdovanoti už filmo "Herkus Mantas" sukūrimą. Premijos buvo paskirtos skulptoriui B. Vyšniauskui, vitražistui K. Morkūniui ir architektui V. Gabriūniui už paminklą rusams "išvaduotojams" Kryžkalnyje. Tapybos premija atiteko S. Džiaukštui.

KULTŪRINIAI RYŠIAI

Moderniais laikais paplitus foto menui, ryškėja lietuvių talentas jame ir Amerikoje, ir Lietuvoje. Neseniai Mentonoje, Prancūzijoje, vyko tarptautinis foto-kino festivalis, kuriame lietuvių fotografų kolekcija buvo apdovanota Didžiuoju prizu. Šioje kolekcijoje buvo M. Baranausko, V. Butyrino, A. Dilio, A. Macijausko, R. Rakausko, L. Ruiko, V. Strauko, A. Sutkaus, J. Vaicekausko ir kitų darbai. Ne vienas iš šių menininkų pažįstamas ir Amerikos lietuviams iš albumų, atvirukų, Jaunimo kongreso metu surengtos parodos ir iš pavienių darbų.

Su Vakarų pasauliu ryškiai palaikomi ne tik per fotografijas. Liepos mėnesį mokslininkas B. Vaibornas iš Kanterburio universiteto Naujoje Zelandijoje skaitė paskaitų ciklą Lietuvos Mokslų akademijos Fizikos ir matematikos institute Vilniuje. Vaiborno sritis yra teorinė fizika.

Knygos

Prieš porą mėnesių Maskva priėmė Lietuvos knygų leidybos vadeles, paskirdama naujus viršininikus ir išleisdama griežtesnes instrukcijas. Be to, Valstybinis leidyklų, poligrafijos ir knygų prekybos reikalų komitetas prie Lietuvos Ministrų t-bos buvo padarytas tiesiogiai pavaldžiu Maskvai. Liepos pabaigoje naująją politiką Vilniuje ir Kaune aiškino maskvino komiteto kolegijos narys B. Korčiaginas.

"Minties" leidykla Vilniuje leidžia knygelių seriją "Mokslu naujienos visiems". Knygelės supažindina skaitytojus su mokslu ir technikos pažanga. Jų kasmet išleidžiama maždaug 10. Viena iš įdomesnių šiemet yra gydytojo J. Skliutausko "Jaunystės eliksyras". Skliukauskas yra senatvės ligų specialistas. Savo knygutėje jis populiariai atpasakoja pernai Kijeve vykusio IX Tarptautinio gerontologų kongreso turinį ir suteikia kitų žinių apie sveiką ir darbingą senatvę.

Lietuvoje išėinančias knygas galima gauti iš giminių ar pažįstamų, o ir per SPAUDA, P. O. Box 685, Chicago, Ill. 60690.

Žodynėlis

CENTNERIS ct - 100 kilogramų, maždaug 220 svarų;

HEKTARAS ha - 2 1/2 akro;

KONTEINERIS - didelė dėžė, kuria galima neperkrovus vežti prekes sunkvežimiu, geležinkelio vagonu ir laivu;

VAIVORAS - mėlynių atmaina.

Mstislavui Dobužinskiui prisiminti

J. KIZNIS

Mstislavo Dobužinskio kūrinių paroda jos kataloge pažymėta, Senoji Lietuva. Toks parinktas parodai epitetas yra būdingas, nes joje matėme praeities vaizdus, kuriuos dailininkas tapė ar piešė, su ilgesnėm ar trumpesnėm pertraukom gyvendamas Lietuvoje nuo 1924 iki 1939 m. Dobužinskis daug keliavo po Lietuvą, ieškodamas jos nuošaliausiuose užkampiuose retų vaizdų, senų pastatų, o ypač architektūrinių rėtybių. Dailininko polinkis smaguriauti rėtybėm, daugiausiai architektūriniėm, tenkino jo jautrumą formai, tūringai išraiškai, atskleidžiančiai vienokios ar kitokios struktūros esmę. Tad ir suprantama, kodėl jo dekoracijos taip sutapusios su epochom, kurias jos vaizduoja.

Dobužinskio kūrinių parodoje matėme allejinę tapybą, teatro eskizus, akvarėles, piešinius. Parodos proga apie Dobužinskį buvo kalbėta ir rašyta. Šio lakaus talento ir aukštos kultūros dailininko priminimas lietuvių visuomenei buvo malonus ir prasmingas. Lietuva Dobužinskiui buvo artima nevienu atžvilgiu. Mstislavo tėvas Valerionas (1841-1921), rusų armijos karininkas, pasiekęs generolo laipsnį, save kildino iš senos lietuvių bajorų giminės nuo Ukmergės, M. D., gimęs Rusijoje, Novgorode (Naugarde), 1875 m. kurį laiką mokėsi Lietuvoje, Vilniaus gimnazijoje. Išvykęs iš bolševikinės Sovietų Sąjungos, Dobužinskis gyveno ir dirbo Lietuvoje, dažnai keliaudamas į Vakarų Europą. Kauno valstybinio teatro spektakliam - dramoms, operoms ir baletams - jis yra sukūręs apie 30 dekoracijų. 1929-30 m. dėstė Kauno meno mokykloje: vedė dvi klases, grafikos ir dekoratyvinės dailės ir vėliau turėjo savo privačią meno studiją iki 1933 m.

Apie Dobužinskio ryšį su Lietuva, apie jo jausmus Lietuvos kraštui, jo savitą grožiu, vaizdingiausiai kalba jis pats savo laiške jo parodos, Lietuvos vietovaiždžiai, rengėjams Wilkes-Barre, Pa., 1944 m. Ištrauka iš ano laiško atspausa šios parodos kataloge:

... Aš tikėsiu, kad mano lietuviška paroda bus įdomi šio krašto lietuviams, ypatingai šio miesto gyventojams. Esu laimingas, galėdamas parodyti nors tikrai ir dalį savo įspūdžių iš mūsų gražiosios Lietuvos. Aš turėjau progos gerai susipažinti su visa Lietuva, kai ten gyvenau, padarydamas eilę kelionių, ir nupaisčiau daugybę senos lietuviškos architektūros bruožų.

Deja, aš neturiu čia savo Vilniaus darbų, mano mylimo miesto, kuriame gyvenau daug metų prieš Pirmąjį pasaulinį karą.

Noriu tikėti, kad mano paveikslai duos žiūrovams supratimą apie senos kultūros grožį ir mažų Lietuvos miestelių ir kaimų savitumą. . .

Dobužinskis buvo keliaujantis dailininkas-dekoratorius, būvojęs keliuose kontinentuose, o jo dekoracijos kai kurių spektaklių yra matę visi kontinentai. Nuo pat vaikystės dienų jam teko įprasti į

kellones, jo tėvui, kaip kariškiui, dažnai keičiant savo būvį - gyvenamą vietą. O jau pagarsėjęs dailininku-dekoratorium, savo talento jėgos buvo mėtomas iš vieno didmiesčio-meno centro į kitą Europoje ir Amerikos kontinentuose, ruošti savo kūrinių parodas ar dirbti-tapyti dekoracijas žymiųjų teatrų spektakliams.

Tebestudijuodamas teisę Petrapilio u-tė, Dobužinskis jau lankė ir meno studiją. Jo piešinių yra likę iš jo vaikystės, kai jis tebuvo 10 metų amžiaus. Baigęs u-tą, Dobužinskis rimtai metėsi į meno studijas. Šiam jauno teisininko posūkiui lemiančios įtakos turėjo jo tėvas. Valerionas Dobužinskis buvo gilios kultūros, mąslaus proto žmogus. Jis širdingai domėjosi gamta, istorija ir menu. Mstislavas buvo irgi linkęs į meną, o tėvo dar gundomas ir skatinamas, jis ir pradėjo meno studijas Petrapilyje. Vėliau jas tęsė Vokietijoje, Prancūzijoje, Italijoje. Vokietijoje Dobužinskis mokėsi Munchene Anton Azbe studijoje ir Hollose atelje (1899-1901). Keliais metais anksčiau ten pat mokėsi žymieji rusų modernistai: V. Kandinskij ir A. Jawlensky.

Grįžęs į Petrapilį iš Vakarų Europos, Dobužinskis pradėjo savarankiškai dirbti kaip tapytojas. 1902 m. jis įsijungė į anų dienų jauną meno sąjūdį Mir Iskusstva (Meno pasaulis). To paties vardo žurnalas pradėtas leisti S. Diagilev ir kitų sąjūdžio veikėjų iniciatyva 1898 m. Mir Iskusstva sąjūdžio ir žurnalo steigėjai ir aktyvieji dalyviai siekė aukštesnės estetinės kultūros glesniui tikrovės pažinimu, informacija ano meto rusų visuomenės apie Vakarų Europos meno gyvenimą, jo įvykius ir sąjūdžius. Į šį kolektyvą įsijungęs Dobužinskis tarp kitų jo narių, A. Benois (Benus), L. Bakst, Roerich, Bilbine, Somov ir kt., greitai tapo būdingiausiu jo reprezentantų. Jie visi buvo ryškiai skirtingos meninės individualybės, bet turėjo bendrybių, kurios juos traukė į vieną sambūrį, ir viena iš jų buvo jų polinkis ir pastanga atgalvinti senosios Rusijos meną, jo vertingąsias tradicijas.

Dokumentiniam mažam leidinėly (60 p.) prancūzų kalba, Mstislav V. Dobužinsky, išleistam Dobužinskio meno gerbėjų Paryžiuje ir New Yorke 1971 m., yra ištrauka ir pratarinės kataloge parodos, (parodos katalogo) suruoštos Dobužinskio paminėjimui 1959 m. Victoria ir Albert muziejuje Londone. Pratarinės autorius, James Laver, aptardamas Mir Iskusstva sąjūdį ir jo veikėjų pobūdį, teigia: jie visi buvo jungiami prieraišumo senosios Rusijos tradicijom, jų tapyboj dominavo ikonų spalvos - grynai mėlyna, raudona ir auksinė. (5 p.). Ten pat sakoma, kad Mir Iskusstva dailininkų tapyba įvairiose parodose ir rusų baletogostrolių spektakliai Vakarų Europoje prieš I pas. karą stebino ir žavėjo Paryžiaus, Londono publiką tviskėjimu spalvų, kurios daugiau negu kas kita lėmė parodų ir gastroljų įspūdingą, nepaprastą sėkmę.

Dobužinskio Senasis Vilnius

19-to ir 20-to amžiaus sąvartoj Rusijos meno gyvenimas šakojosi keliom kryptim. Kiek anksčiau pirmaisiai Peredvižnikai sukilo prieš lig jų dominavusį akademinį stilių. Jie kilnojamom parodom užsimojo supažindinti plačiuosius visuomenės sluoksnius su menu. Jų dailėje vyravo būtiniai siužetai, dažnai paryškinti socialiniu akcentu. Į šimtmečio pabaigą atėjo modernistai, V. Kandinskis, A. Jawlensky ir kt. Jie glaudžiai sutapo su Vokietijų ekspresionistais ir kartu su jais dirbo 20-to amžiaus pradžioje. Mir Iskusstva sąjūdžio kūrėjai nuo minėtųjų išsiskyrė rusų meno tradicijom, kurias jie vertino, ir estetiniu kryptingumu. Iš jų darbų ir filosofijos sruvo jauna gyvybė, naujos jėgos į Rusijos meną. Dėl rusų meno atgaivinimo jiem skiriamas toks pat komplimentas, koks ir prancūzų impresionistam, pradėjusiem naują epochą Europos dailėje.

Mir Iskusstva sąjūdyje Dobužinskis buvo veiklus ir produktinas. Nuo 1904 m. iki Pirmo pasaulinio karo jis dalyvavo pačiose reikšmingiausiose internacionalinėse dailės parodose Vakarų Europoje. Jis buvo vienodai sėkmingas visose dailės šakose.

Nuo 1906 m. Dobužinskis daug laiko skyrė meno dalykų dėstymui įvairaus rango mokyklose. Pirmoji, kurią jis vedė ir kurioj kartu su savo draugu L. Bakst dėstė, buvo jų vardo, Bakst ir Dobužinskio mokykla. Tarp jo pirmųjų mokinių buvo ir Marc Chagall (Šagall). Nuo 1912 iki 1917 m., vis gyvendamas Petrapilyje, jis profesoriavo mokykloj, Nauja Meno Atelje. Po revoliucijos jis buvo paskirtas profesorium į Aukštąją Dekoratyvinio Meno Mokyklą, kurios vienas iš veikliausių steigėjų ir buvo jis pats. Tuo pačiu metu Dobužinskis dėstė ir Petrapilio Dailės Akademijoje. Buvusio savo mokinio Marc Chagall pakviestas, Dobužinskis vedė grafikos fakultetą trumpalaikėj Vitebsko Dailės Mokykloj, kurios prezidentu buvo Chagall, tuoj po Revoliucijos ją pats įsteigęs. O po

kiek metų Dobužinskis dėstė grafiką ir dekoratyvinę dailę Kauno Meno Mokykloj.

Su 1907 metais Dobužinskis pradeda savo veiklos naują barą, kur jo talentas giliausiai ir plačiausiai atsiskleidė. Jo debiutas teatre dekoratorium ir kostiumų eskizų projektuotoju buvo pradžiai ilgo kelio, kuriuo jisėjo iki paskutinės gyvenimo dienos, ir pradžia kūrybinio darbo, kuriuo pasiekė pasaulinio garso ir pelnyto įvertinimo. Jis kūrė dekoracijas ir kostiumus garbiausiem rusų teatram: Stanislavskio Dailės Teatrui (MCHAT), Mejerholdo, Komissarževskio Etreinovo ir kitiem teatram. Užsienyje debiutavo 1914 m. Paryžiuje su rusų baletu, vadovaujamu S. Diagilevo.

Po Spalio Revoliucijos laikotarpį iki 1924 m. be pedagoginės veiklos Dobužinskis kartu su Gorkiu daug dirbo komitetuose kultūros vertybių apsaugai ir gelbėti nuo bado visų šakų menininkam.

Nuo 1924-39 m., europiniam Dobužinskio laikotarpyje, visi žymieji Europos meno centrai yra turėję spektaklių - operos, baletos ar dramos - su jo dekoracijom ir kostiumais pagal jo eskizus. Dobužinskio mokėjimas suvokti ir atkurti istorinę aplinką, jo gebėjimas sutapdinti save su ta aplinka, paverčiant ją savo individualiu asmeniniu gyvenimu, ir visa ši procesą išreikšti graškčia, stilinga forma, reikėjo didelio talento ir aukštos kultūros menininko.

Lietuvos teatrui Dobužinskis turėjo didžiulės įtakos. Jo poveikyje Lietuvos teatras augo tobulėjo - jo meninis lygis kilo. Kultūrėjo ir žiūrovo teatrinis skonis veikiamas spektaklio visumos. Lietuvos teatrui Dobužinskis yra dekoravęs apie 30 spektaklių.

Dramai: 1831 Metai, Don Carlos, Revizorius, Hamletas, Aukso gromata, Karalius Liras, Tuščios pastangos. Operai: Pikų dama, Don Žuanas, Faustas, Hanzel ir Gretel, Lohengrin, Manon, Undinė, Kunigalkštis Igoris, Boris Godu-

(Nukelta į 7 pusl.)

Vienybė, 1973 m. rugpjūčio 24 d.

Lietuvių Radijo Diena

Didinga Lietuvių radijo diena, įvykusi Latvių parke, Priedainėj, N. J. visais atžvilgiais buvo labai sėkminga ir sutraukė daugybę svečių iš arti bei toli. Rengėjas dr. J. Stukas yra labai dėkingas visiems, kurie lietuvių radijo pagerbė savo gausiu atsilankymu. Ypač dėkoja philadelphiečiams.

Dėkoja talkininkams: Rožytei ir Albinui Žukauskams, Magdalenai ir Andriui Bružėnams ir jų sūnui Linui; Bronei Venckienei ir Seselei Konstancijai, Daratai Dutkutei ir Virginijai Dutkutei; Marytei Stonytei ir jos sesutei Onytei; Violai ir Broniui Skripatams, Loretai Stukienei, Ritai Stukienei, jos dukrai Patricijai ir sūnui Steve; Julijai Styles, Liudui Stukui, Edmundui Kokalui, Robertui Pečkui, prof. Walteriui Žvirbliui ir jo mamytei, Marijonai Paulauskienei; jos anūkei Elenai, Emilijai Skruodytei ir Adelei Poderienei.

... Dėkoja Bronei Venckienei, Seselei Konstancijai, Anei Balbatienei, Margaretai Brazaitienei ir Onai Abromaitytei, kurios taip rūpestingai platino bilietus išlaimėjimams; Algirdui Kačanauskui ir Algirdui Kulikauskui, kurie rūpinosi laimėjimų pravedimu; ir visiems, kurie davė įvairių dovanų: Jadvygai Jušnienei, Veronikai Eitmanienei, Jonui Binzui, Anei Balbatienei, Marijonai Tamašauskienei, Antaninai Bojelienei, Antaninai Skruodienei, Rožei ir Albinui Žukauskams, Bronei Venckienei,

Seselei Konstancijai, ir Daratai Dutkutei.

Dėkoja autobusais ekskursijų rengėjams: Bronei Spūdienei, Marytei Šalinskienei, Alice Zupkus, Fifi restorano savininkei, Petrui Lisauskui, Ievai Sharon, Jonui Svedui, ir p. Šalčiūnui iš Philadelphijos. . . Nuoširdžiausias ačiū programos dalyviams: Philadelphijos lietuvių chorui Viltis ir jo vadovui muzikui Leonui Kauliniui; New Jersey tautinių šokių grupei Liepsnai ir jos vadovei Birutei Vaičiūnaitei, aktoriumi Vitaliui Žukauskui ir poetui Romualdai Kisieliui.

Dovaną už gražiausias gėles laimėjo gėlininkė Alicija Zupkus-Garbanauskaitė iš Woodhaven, N. Y.

Gražiausiai polkutę pašoko: Izidorius Čalkis ir Kazytė Pavilonienė. Teisėjais buvo: Vaclovas Butkys, Antanina Skruodienė ir Alfonsas Koncė. Taria didelį ačiū - lietuvių parapijų kunigams kurie ragino savo parapijiečius dalyvauti Lietuvos Atsiminimų Radijo Dienoje. Taip pat Laisvės Žiburių radijai, Philadelphijos Bendruomenės Balsui ir laikraščiams Darbininkui ir Vienybei už reklamas, ir Kunigui Petrui Žemeikiui iš Elizabetho, N. J., kuris leido naudotis parapijos sale valgiams paruošti. Dėkoja visiems kurie BET KOKIU NORS BŪDU prie didingos lietuvių radijo dienos prisidėjo arba joje dalyvavo.

Minkų Radijo gegužinė

Rugp. 12-tą seniausios Lietuviškos radijo programos Boston, Mass., vadovaujamos Stepono ir Valentinos Minkų, paminėjo savo 39 metų sukaktuvinį, metinį pikniką Romuvos Parke Brockton, Mass.

Siemet "Miss Lithuania of New England" išrinkta Rita Babravičiūtė iš Dorchester, Mass., Klementinos ir Juozo Babravičių dukrelė. Antroji išrinkta Deborah Smidaitė iš Brocktono.

AUTOMOBILĮ, dovanotą iš Brocktono, Juozo Kairio, savininko Fitzmaurice Motor Sales, laimėjo nr. 14455; ANTRĄ DOVANĄ taupymo sąskaitą So. Boston Savings Banke \$100, laimėjo nr. 12406; 3 DOVANĄ - kelionę lėktuvu iš Bostono į N. Y. ir atgal, dovanotą U. S. kongresmeno John Joseph Moakley iš So. Bostono laimėjo nr. 1428; 4-tą dovaną - laimėjo nr. 1120; 5-tą dovaną - nr. 1655; 6-tą dovaną - nr. 3759; 7-tą dovaną - nr. 5705.

Ižangos dovanos teks: 1-480862; 2 - 480641; 3 - 480552; 4 - 481200; 5 - 480915; 6 - 480972; 7 - 480943.

"Pensininkų polką" laimėjo Eva Mullane ir Juozas Valickas iš So. Bostono; "Mamės ir Papės" polką laimėjo Stasė Vaičiūnė iš Dorchesterio ir Walter Rupšys iš Brocktono; "Jaunimo polką" laimėjo Vilija Eikinaite iš Randolph ir Algis Valančiūnas iš Dorchesterio; Valsą laimėjo Catherine Kuzmich iš Brocktono ir Leon Kolzeiczak iš Dorchesterio; Tango laimėjo: Martha Iljinis ir Henri-

kas Šatkus iš So. Bostono; už Twisto šokių laimėjo: Anne Ronkaitis iš So. Bostono ir Edvardas Yungstis iš Brocktono.

Diena buvo graži, šokių kontestuose gausiai dalyvavo jaunimas ir senimas.

Onos Ivaškienės Liet. Taut. Šokėjų Studentų Grupė pašoko Gyvatarą ir Suk, suk, Ratelį; o Pietų Amerikos Columbijos Tautiniai Šokėjai, vadovaujami Jose Bedoya, žiūrovus žavėjo lietuvių ir Pietų Amerikos šokiais.

Malonūs radijo rėmėjai į vyr. šeiminkę Moniką Plevokienę, šeiminkas Mykolas Bichnevičius. Ižangos tvarkytoja Irena Williamson ir jų pagalbinkai pikniką sėkmingai pagelbėjo pravest.

Grožio ir šokių rinkėjai (judges) Henrikas Čepas, Ona Ivaškienė, Laima Kontautienė (1951 metų gražuolė), Juozas Kasperas, ir Povilas Jančiauskas pagelbėjo pravesti dienos programą labai tvarkingai.

Steponas ir Valentina Minkai nuoširdžiai dėkoja visiems dalyvavusiems piknike, biznieriui, sudovanavusiems laimėjimo ir ižangos dovanas; laikraščiams už aprašymus, visiems sudovanavusiems valgius, kaip Marijai ir Jurgiui Jurėnam, Liūdai Bichnevičienei, ir Albinai Sholtanis; taip pat visiems už piniginę paramą, tariam dar kartą nuoširdžiausias, lietuvišką ačiū! Taip pat dėkojam visiems, platintiems ir pirkusiems laimėjimo tikietus.

Vienybė, 1973 m. rugpiūčio 24 d.

Dr. Jokubas Stukas dėkoja gausiai susirinkusiems Romualdo Kisieliaus nuotr.

M. Dobužinskis

(Atkelta iš 6 pusl.)

novas, Andre Senje, Tanhauser, Verteris, Radvila Perkūnas, Gražina, Beletui: Copellia, Arleki-Spraktukas, Poloviečių šokiai, Gulbių ežeras, Piramidės paslaptis, Raimonda, Sifides. Vien kiekis spektaklių, Dobužinskio dekoruotų, kalba apie jo intensyvią veiklą. Jis buvo plačiai įsitraukęs į Lietuvos kultūrinį gyvenimą: dirbo senovės paminklų apsaugos ir restauravimo komisijoje, valstybės ženklų nustatymo komisijoje. Parašė studiją apie Vytyr ir eilę straipsnių apie Lietuvos vėliavą, rašė ir kitais minėtom temom giminingais klausimais.

1939 m. atvykęs į JAV, pakviestas M. Čechovo teatro, ir čia dirbo dailininko-dekoratoriaus darba daugiausiai New Yorko teatre: The Metropolitan Opera Company, The City Center Opera, The Ballet Russe de Monte Carlo ir The International Ballet. Turėjo savo darbų parodas New Yorke, Bostone, San Diego, Hollywoode, Newporte ir Darmouth kolegijoje. Su jo dekoracijom yra susuktos ir šešios filmos.

Dobužinskis yra žinomas ir vertinamas ne vien kaip dekoratorius. Jis plačiai žinomas kaip tapytojas, piešėjas dekoratyvinės dailės meistras, grafikas. Itin aukšto lygio yra jo iliustracijos kai kurių veikalų Puškino, Lermontovo, Dostojevskio. Jo kūrinių yra įsigiję 31 muziejus - Rusijoje, Vakarų Europoje ir Amerikoje.

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

(Atkelta iš 2 pusl.)

ir Simaną Daukantą, skyriuje "kultūros barų derintojai" norėtusi matyti derintojus, o ne politinių grupių erzelį, o jau tautinės vienybės ieškotojas dr. J. Basanavičius tikrai buvo didesnis už A. Smetoną. Labai blogas išsireiškimas - "tautos dvasintojai". "Dvasintojai" turi dvi prasmes: a - jei pirmoji "a" ilga, tai tas žodis kilęs iš žodžio "dvasia", o jei ta "a" trumpa, tai žodis kilęs iš žodžio "dvesta". Aišku, St. Yla čia pavartojo teigiamąją prasmę, bet prie tautos dvasios kėlėjų pridera ištisos plejados rašto, dailės, muzikos ir kt. meistrų.

New Yorke suruoštoji Dobužinskio kūrinių paroda New Yorke buvo lyg ir revanšas visų tų, kurie nėra gerbėjai šių laikų modernaus ar abstraktaus meno. Siužetiniai vaizdai pažįstami tiems, kurie augo Lietuvoje, kalbėjo sienose; Lietuvos peizažas, senipastatai, miestų panoramos, metų laikai Lietuvoje, dekoracijų eskizai ir kt. Modernistas ir konservatorius galėjo džiaugtis ir grožėtis dailiu piešiniu, lengva grakščia linija, jautria kompozicija, patraukliu spalvų deriniu.

Mstislavo Dobužinskio kūrinių paroda, globojant L. M. K. Federacijai suruošė Vsevolodas Dobužinskis, dailininko jaunesnysis sūnus. Jis irgi dailininkas, jo specialybė pritaikomoji grafika ir dekoratyvinis menas. Jis yra sukūręs Kauno v. teatru dvejų veikalų dekoracijas; Ibseno Visuomenės priešam ir Igno Seiniaus Diplomatom.

Parodos paveikslai nebuvo parduodami. Parodos rengėjas vieną paveikslą padovanojo pranciškonomam, o kitą leido iš varžytinių ir gautą sumą paaukojo Kultūros židiniui.

Rugs. 6-9 Tabor Farmoje Santaros-Šviesos suvažiavime bus pristatytos dvi naujausios Algimanto Mackaus Fondo išleistos knygos: Antano Gustaičio humoristiniai eilėraščiai "Saulės šermenys" ir Algirdo Landsbergo du stebukliniai vaidinimai "Vejas gluosniuose" ir "Gluosniai vėjuje".

Išvada būtų tokia: St. Ylos knyga yra gera, tik jos nedera skaityti snaudaliams. Tautininkų Dirvoje šią knygą labai giria Jurgis Gliuda. Kad būtų moksliskesnė išvaizda, Jurgis vartoja baisiai daug svetimžodžių, atseit krapo lapais dangsto savą nuogybę. Jurgiui atrodo, kad "savi ir netrafaretiški pristatymo metodai yra didelis laimėjimas istorijos mokslė", o man atrodo, kad pats Jurgis yra neistorikas, tik kalba istorijos vardu.

Kągi, anąkart Naujienose mačiau, kaip vienas diletantas kitą savamokslį vadino akademiku. Nuosmūkis slaučia.

Mirė Olšauskas

(Tąsa iš 1 pusl.)

dame lankydamasis vis su Olšausku pabendraudavau, o kai jis į New Yorką atvykdavo, visada ką nors būdavo pasitrinkęs įdomesnio muzikiniam pasaulyje pamatyti.

Apie mirtį pranešęs keletui rečiau jo draugų ir susitaręs su muzikais - Muzikos Žinių redaktorium ir Lietuvių muzikų draugijos sekretorium Vincu Mamaičiu, taip pat tos pat draugijos pirminku ir muzikos žurnalo bendradarbiu Algirdu Kačanausku, pasiūnaujome AMTRAC - Amerikos traukinių patarnavimu. (Į Amsterdamą per dieną eina trys traukiniai. Ruozas New York-Buffalo gyvas. Tik Albany, Schenectady ir Amsterdam senosios stotys jau nenaudojamos - Schenectady ir Amsterdam nugriautos, o Albany miestas išsikovoją gražią koloniją išpuoštą stotį paversti viešąja biblioteka. Bet tai tik nutarė. . . Naujos moderniosios "dėžutės" pastatytos mylią ar daugiau už miesto. Matoma, AMTRAK, perėmusi Amerikos geležinkelius, ir po pusę milijono dolerių nuostolių per metus pakelianti, mėgina ekonomizuoti, kaip tik gali). Ekonomija pastebima ir tų miestų taksai. Stotyse prie sienų yra telefonai, kuriais paskambinus, atvyks taksi. Prie stočių taksai nestovi.

Mus prie stoties pasitiko, bet kiti turėjo laukti taksi, arba šauktis pažįstamų.

Kai rugp. 15 8 v. v. Sargallo laidotuvių koplyčioje, klebonui R. K. Balčiui perstačius, teko tarti atsisveikinimo žodžius, didžiulė koplyčia buvo pilnutėlė lietuvių ir kitataučių.

Vietinė spauda jau buvo plačiai rašiusi apie Olšausko mirtį, jo gyvenimą ir nuveiktuosius darbus. Tilpo ir jo nuotrauka.

Bažnyčioje pamaldose dalyvavo kunigai: Jonas Grabys iš Scotia, N. Y., Petras Jonaitis iš Gloversville, N. Y.; dr. Matthew Čyvas, šv. Jurgio liet. par. iš Albany,

N. Y.; Bernard Gustas, Assistant Principal, Bishop Scelly High School, Amsterdam, N. Y.; Jonas Pakalniškis, iš Viešpaties Atsimainymo par., Maspeth, N. Y.

Prie vargonų muzikai: Vincas Mamaitis iš Elizabeth, N. J., ir Algirdas Kačanauskas iš Brooklyn, New York.

Giminių, artimųjų buvo suvažiavusių iš: Rochester, Schenectady, Albany, Troy, N. Y. Iš Hartford, Conn., dr. Stankus su žmona Mocijūnaite iš Rochester, N. Y., iš Chicago, Ill. Angela Kašubienė.

Visus laidotuvių dalyvius dr. Adomas Kinderis pakvietė į savo istorinį ūkį, esantį West Galway, N. Y., po senovišku vandens malūnu atvirame ore polaidotuviniams pietums. Malūno jau nebėra, bet vandens ratas tebeisuka, apie jį ežerukas pilnas žuvies. Originalus namas taip pat yra pilniausiai aptarnaujantis dr. Kinderio reikalavimus. Beje, toji sodyba yra pagarsėjusios Kellog šeimos buvusi sodyba. Kai originalus malūnas buvo permažas, šeima išsikėlė į Battle Creek, Michigan, ir iš ten šiandien pusryčiams valgome Kellog įvairius cereals - dribsnius.

Sios apylinkės yra kaip tik Adirondacks kalnų papėdėje. Tad, oras labai grynas, sveikas, vėsokas. Nestebėtina, kad čia yra daug ir lietuvių, kurie verčiasi pleno ūkiu. Vienas jų - A. Svedareckas, yra Vienių užsakęs ir kasmet prenumeratą apmoka net 12-ai savo artimųjų ir draugų.

Juozas Olšauskas savo dzūkiška kilme didžiavosi. Jis buvo gimęs 1893 m. rugsėjo 23 Talokių kaime, Alytaus apskrityje. Vargoninkauti mokėsi Kaune pas J. Naujallį. Vargoninkavo Paežeriuose ir Dauguose. Iš pat jaunatvės organizavo valdinius ir juos režisavo. Pats valdinti mėgo daugiausia lietuviškų valdinių roles.

Kaune lankė J. Sutkaus valdybos studiją. Ją baigęs 1923 m. valdino Tautos teatre ir satyros teatre

Bažnyčioje šeši kunigai pamaldose.

Priekyje: kapinėse eina kun. klebonas Robertas Kęstutis Balčys, Olšausko mirusios žmonos sesutė Angela Kašubienė iš Chicago ir laidotuvių direktorius Sargalis. JONO VALAIČIO NUOTRAUKOS

Vilkolakyje. Kaune lankė ir Konservatorijos dainavimo klasę.

1942 m. atvyko į Ameriką su taip vadinama Dzimdzi-Drimdzi (vardas iš pavargusių Alytaus muzikantų vestuvinės dainos) grupe: A. Vanagaičiu, V. Dineika ir J. Dikiniu ir gastrolavo iki 1926 m.) Tada Amerikos lietuviai juos geriausiai pažino, o Olšauską daugiausiai kaip senosios Lietuvos kanklininką. Jų programos sutraukė daugiau lietuvių, negu bet kokios kitokios programos. Jose atsispindėjo tautos meilė, liaudies

menas, satyra, lengva linksma savikritika. Jie mokėjo ir iš savęs pasijuokti, kitus pajuokti, kur reikėjo ir vietinius "per dantį patraukti". . . Gal būt nėra tos kolonijos JAV ir Kanadoje, kur jie nebūtų gastrolavę. Vėliau gastrolavo tik su A. Vanagaičiu. Dar vėliau vargoninkavo Detroit, Mich. ir New Britain, Conn.

Olšauskas vienas, su A. Vanagaičiu, A. Rakauskaite yra įdai navęs ir eilę plokštelių, kurių kiekvieno lietuviu namuose buvo galima girdėti, o kai prasidėjo lietuviškosios radijo programos - jose užpildė didelę muzikinių programų dalį. Beje, ir Amsterdamo su p. Hertvigu ilgus metus Olšauskas vadovavo lietuvių radijo programai, iš kurios ir šių žodžių rašytojui teko ne kartą įvairiomis temomis kalbėti.

Už tuos visus nuopelnus Olšauską Lietuva buvo apdovanojusi Gedimino ordinu.

Amsterdamo lietuviai turi savas kapines, kuriose pastatyta įspūdinga koplyčia. 16 laidotuvių automobilių į amžinybę palydėjo Juozą Olšauską ramiai ilsėtis prie arti tūkstančio besilinsčių iš plačiosios apylinkės lietuvių. Daugiausiai jaudinantis momentas buvo, kai dal. Kašubienė iš Chicago, Olšausko žmonos sesutė, vos tik tris savaites grįžusi iš viešnagės Lietuvoje, parvežė prieš 5-erius metus mirusios Olšausko žmonos kapo žemių ir jomis apibarstė Juozo karstą. . .

(Tąsa II pusl.)

Vienių, 1973 m. rugpiūčio 24 d.

Amsterdam, N. Y. kapinėse išėję iš koplyčios Olšausko į amžinastį dalis palydėtojų.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

KORPI NEO-LITHUANIA SUAŽIAVIMAS

L. S. T. Korp! Neo-Lithuania dešimtas visuotinis suvažiavimas įvyks rugsėjo 15-16 d. Lietuvių Tautinių Namų salėje, 6422 So. Kedzie Ave., Chicago, Ill.

Šeštadienį rugsėjo 15:

1-2 val. p. p. Suvažiavimo dalyvių registracija, 2 val. Suvažiavimo atidarymas, Himnai, Prezidiumo, Rezoliucijoms ir Spaudos komisijų sudarymas. Sveikinimai, Pereito suvažiavimo protokolo skaitymas. Padalinių pranešimai: Boston, Mass., Chicago, Ill., Cleveland, Ohio, Detroit, Michigan, New York, N. Y., Los Angeles, Calif., Philadelphia, Pa. ir kitur. Diskusijos. Paskaita. 7 val. v. - Vakarienė su šokiais (grojant Korp! Neo-Lithuania orkestrui).

Sekmadienį: rugsėjo 16.

Pranešimai:

Iždininko, Revizijos Komisijos, Garbės Teismo, Diskusijos, Naujosios Vilties žurnalo reikalai.

Rinkimai:

Vyr. Valdybos, Revizijos Komisijos, Garbės Teismo ir Tarybos narių; Mandatų ir Nominacijų Komisijų pranešimai, Rezoliucijų ir

Spaudos Komisijų pranešimai, Klausimai ir sumanymai, Suvažiavimo uždarymas (Gaudeamus).

Margarita ir Vaclovas Momkai savo bute Union Piere ("Sodyboje") rugp. 5 d. sukviėtė ne tik vietos vasarotojus, bet ir kitų vilų gyventojus. Antrą valandą po pietų iš WEFM radijo stoties buvo perduodama lietuviška "Jūratė ir Kastytis" opera. Pats Momkus ant lango pastatė radijo aparatą, kad kiti klausytųsi.

Programoje Arnoldas Vokietaitis vykusiai apibūdino pačią operą, pabrėždamas, kad ir kompozitorius, ir solistai ir choras lietuviai. Vokietaitis, pareiškė pats esąs lietuvis, bet vargo su kalba nebūsią, jis čia gimęs ir augęs. Jo žmona esanti Lietuvoje gimusi lietuvaitė, ir ji mokanti taisyklingai tarti raides lietuviškai.

Nuskambėjo pirmieji A. Kučiūno diriguojamo orkestro garsai. Simtai tūkstančių, gal ir milijonas, klauso. Jie supažindinti su lietuvišiais ir jų kūryba.

Stasys Baras, Danutė Stankaitytė, Margarita Momkienė ir Aldona Stempužienė - tai pagrindiniai operos solistai.

Lietuvių Tautinių kapinių prie Chicagos pagrindinis pastatas. Šios kapinės anksčiau buvo laikomos "netikėlių" poilsio vieta, tačiau dabar jose laidojami ir katalikai, kurie nesutinka su mirusiųjų palaikų negerbimu katlikiškose šv. Kazimiero kapinėse.

Inžinierius Antanas Rudis, kuris yra lietuvių sportininkų išvykos į Europą lėšų teikimo vajeaus pirmininkas išima laimingą bilietą SLA 228 vyrų kuopos gegužinėje prie Chicagos. Dėžę laiko operos solistas Algirdas Brazis.

Ed. Sulaičio nuotraukos

Sol. Arnoldas Vokietaitis (antras iš kairės) po programos Chicagos Grant Parko atviro oro koncerte. Jis buvo vienas iš keturių solistų. Dešinėje matomas simfoninio orkestro dirigentas.

Vienybė, 1973 m. rugpiūčio 24 d.

KĘSTUTIS LYNIKAS, kuris lankosi su žmona Julija Chicagoje, New Yorke ir kt. JAV miestuose, Australijoje dirba prie valstybės pinigų ir vertybės popierių spausdinimo. Šiame darbe jis jau yra 13 metų. Jis kontroliuoja visą pinigų spausdinimo procedūrą, tikrina popierių, dažus. Taip pat jis atstovauja valstybės bankui teismuose, sprendžiant padirbtų pinigų bylas.

Lynikai, gyvenantys Sydnejaus mieste, dabar išvykę pakeliauti, aplankė daug šalių, jų tarpe pabuvojo Lietuvoje ir pasimatė su seniai nematytais giminėmis. Vokietijoje anksčiau Lynikai gyveno Hanau stovykloje, amerikiečių okupacinėje zonoje. Vokietijoje Lynikas studijavo mediciną, bet Australijoje perėjo į chemiją. Jie anksčiau dalyvavo ir dabar dalyvauja lietuviškoje veikloje.

FILMAS APIE DARIŲ IR GIRĖNĄ

Amerikos Lietuvių Aero Klubas Chicagoje ruošia istorinį dokumentalinį pilno ilgumo filmą apie lietuvius didvyrius - transatlantinius lakūnus Darių ir Girėną.

Filmas ruošiamas Dariaus ir Girėno 40 metų skridimo per Atlantą sukaktuvių proga. Jo gamyba jau įpusėjusi.

Filmo gamintojas yra Tolius Šlutas, o mecenatas - Jonas Talandis. Filmo medžiagai sukaupėti tekstui paruošti darbą atlieka Edmundas Jasiūnas ir Vytautas Peseckas.

Filme atspindės transatlantinių lakūnų Dariaus ir Girėno gyvenimo momentai, jų pasiruošimas skristi per Atlanto vandenyną į Lietuvą, to meto įvykiai ir žmonės, ryžtingas laimėjimas ir jį palydėjusi tragedija. Jų žygis, įžiebęs negęstantį švyturį, yra palikęs gilius pėdsakus visur, kur tik lietuvių gyvenama.

Asmenys, turį archyvinės medžiagos apie Darių ir Girėną, o ypač užfiksuotus to laikotarpio įvykius filme, taip pat Dariaus ir Girėno testamento vykdytojo lakūno Felikso Vaitkaus pasiruošimą skristi ir išskridimą per Atlantą, bei kitų lietuvių aviatorių skraidymus Amerikoje, maloniai prašomi susisiekti su: Lithuanian American Aero Club Inc., 2846 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

LIETUVIŲ APSAKYMŲ ANTOLOGIJA išleista armėnų kalba "Saulė pakyla aukščiau" (Erevane, 300 psl., 10,000 egz.).

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

GEGUŽINĖ SPORTININKŲ PARAMAI

SLA vyrų 228 Kuopa buvo surengusi smagią gegužinę Ann's Grove prie Chicagos rugpjūčio 12 d., kurios pelnas šjo į Europą vykstančių lietuvių sportininkų paramai. Nuo pietų iki vėlyvo vakaro tautiečiai linksminosi kaip kas išmanė - šoko, dainavo, gėrė, užkandžiavo. Buvo nemaža laimėjimų, kurie atiteko laimingiesiems. Su svečiais taip pat smagiai linksminosi išvykos lėšų telkimo komiteto pirm. A. Rudis, sol. A. Brazis, naujai išrinktas IV Amerikos Leglono distrikto komandotojas A. Anderson ir kt. Taip pat buvo atsilankęs ir krepšinio veteranas F. Kriaučiūnas.

PIRMOJI BILIJARDE

Chicagoje įvykusiose JAV biliardo pirmenybėse moterų grupėje I vietą užėmė lietuvių kilmės 14 metų amžiaus mergina Jean Balukas iš New Yorko. Ji šiuo metu laikoma geriausia žaidėja visoje Amerikoje.

CHICAGOS FUTBOLININKAI

Lituanicos futbolo klubo vienuolikė buvo nvykusiai į Genoa City, kur dalyvavo tradiciniame vasaros turnyre. Ji čia gerai užsirekomendavo ir užėmė II vietą, tik baigmėje nusileidusi Kickers iš "major" diviziono futbolininkams:

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

- Kaunietė Zita Beinoravičiūtė žaidė Tarybų Sąjungos merginų krepšinio rinktinėje, kuri Italijoje iškovojo Europos krepšinio čempionių titulą.

- Vilnietis Mironas Krejeris žaidė Tarybų Sąjungos jaunių stalo

teniso komandoje, kuri gavo Europos pirmenybių sidabro medalius. Krejerio trenere yra Bronė Balaišienė.

- Kaunietė R. Garmutė laimėjo Tarybų Sąjungos sklandymo čempionatą. Komandinėje įskaitoje lietuviai buvo treči.

- Vilniaus Žalgirio Futbolininkai T. Sąjungos antroje lygoje rugpjūčio viduryje stovėjo trečioje vietoje. Kita Lietuvos komanda - Klaipėdos Granitas buvo viena pakopa žemiau pirmenybių lentelėje.

- Kėdainių Nevėžis laimėjo kasmet ruošiamą Tiesos laikraščio futbolo taurę, del kurios varžosi geriausios Lietuvos vienuolikės (išskyrus meistrų komandas). Nevėžis baigmėje įveikė Vilniaus Pažangą 1:0.

- NIJOLĖ SABAITE per Tarybų Sąjungos - JAV lengvosios atletikos varžybas Minske 800 m. bėgime buvo antroji. Antrą vietą 3,000 m. bėgime su klūtėmis užėmė ir R. Bitė. R. Plungė rutulio stumime buvo trečias.

- KAUNIETĖ G. RAMOŠKIENĖ irklavimo regatoje vienvieta valtimi užėmė I vietą stambiose varžybose Amsterdame.

IŠ VISO PASAULIO

- Lenkijos futbolo rinktinė S. Amerikoje sužaidė 6 rungtynes iš kurių 5 laimėjo. Ji tik pralošė prieš JAV rinktinę paskutiniame susitikime 1:0. Kaip jau buvome rašę, šią rinktinę pirmose rungtynėse lenkai buvo įveikę tokiu pačiu rezultatu.

- Kanados studentų krepšinio rinktinė Varšuvoje vykusiam tarptautiniame turnyre laimėjo pirmą vietą. Ji nugalėjo Lenkijos vyrus, Prancūzijos studentus ir Lenkijos studentus.

Vaidzas iš kontrolinių lietuvių tinklinio rinktinės rungtynių Chicagoje prieš jai važiuojant į Europą. Nuotraukoje matomos: (iš kairės) - Vilija Mockutė, Aušra Babickienė, Rita Čyvaltė ir Rita Yerkes. Šulaičio nuotr.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS
PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI
POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas
prieinama kaina.

1883 Madison Street • Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. EVERgreen 2-6440

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir
visais reikalais kreipkitės!

REAL ESTATE & INSURANCE

John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės
valdžios mokesčių paraiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

JUOZO BANDZIUKO

THEATRE CAFE

Čia vaišinsiesi ir vaišinsi ne tik Amerikos veik visais gėrimais — alumi, vynu ir dar stipresniais. Gausi ir importuotų iš Europos ir kitų kraštų. — Jauki vieta susitikti, pasikalbėti ir džiaugtis gyvenimu su maloniais draugais.

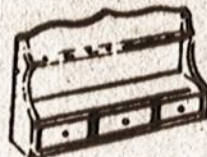
96 - 10 Jamaica Ave.

Woodhaven, N. Y.

Tel. 846 - 9884

CABINET
MAKER

CUSTOM BUILT

* CABINETS * BOOKCASES * ANTIQUE REPAIRING
* FORMICA WORK SPECIALISTS

AUGUST VILENIŠKIS

119-20 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y.

VIrginia 7-5760

Mirė prof. Antanas Rukuiža

Mirė 86-uosius m. eidamas rugpiūčio 4 rytą, Lietuvos miškininkystės pirmūnas, visuomenininkas, prof. Antanas Rukuiža.

Vellionis prieš kiek laiko buvo praradęs regėjimą. Bet nepalūžo ir greit prisitaikė prie gyvenimo sąlygų, išvystęs nepaprastą klausos jautrumą: iš pratarčio žodžio atpažindavo ir telefonu kalbantį. Jo pasaulis tuo būdu liko nesustaurėjęs, nes žmonos, radijo ir telefono pagalba sekė įvykius. Jis taip pat rašė, diktuoamas savo gyvenimo draugei Sofijai. Iš paskutiniųjų aprašymų paminėtini laukinių ančių ir stirniuko gyvenimas. Tai dvelkte dvelkia gamtos meile.

Jis nesiskųsdavo. Pasikalbėjimų temos ir mintys dažniausiai apie Lietuvą, jos ateitį. Pasauliniai įvykiai būdavo sveriami, kiek jie gali atsilipti lietuvių tautai ir Lietuvai. Tikėjo, kad anksčiau ar vėliau Lietuva atgaus nepriklausomybę. Liepos mėn. 21 d., minint sūnaus Česlovo vardadienį, kalbėjosi apie alyvos Lietuvoje ir alyvos reikšmę Lietuvai, apie prie Gargždų surastą naftą.

Vellionis buvo parašęs apie carinės Rusijos geologinį žemėlapi, kurį jam, dar jaunam miškininkui, tekę matyti. Jau tada Rusijos geologai buvo atžymėję alyvos baseinus ir gyslas Latvijos, Lietuvos ir Prūsijos žemėse.

Lietuvoje surasta nafta tik patvirtinusi senųjų geologų spėjimus.

Vellionis manymu, Lietuvą vaduojantieji veiksniai šiuos dalykus turėtų išsiaiškinti ir teigiamu atveju atitinkamai veikti.

Dieną prieš mirtį, kai negalavo, sūnus ramino, bet vellionis pasakė: "Aš jau gavau žinią, - aš mirsiu". Žinia tikra. Sutapimas! Per eilę metų nežydėjusi kinų rožė laidotuvių dieną išskleidė vienintelį savo žiedą.

Gausiai palydėtas, palaidotas rugp. 7 d. Šv. Kazimiero kapinėse. Sugiedota "Marija, Marija..." ir Lietuvos himnas. Lietuvos žemės trupinėliais apibertas karstas.

NARCIZAS TAUTVILAS, buvęs Lietuvos kariuomenės gen. štabo pulkininkas, sunkiai sirgęs, mirė rugpiūčio 17, penktadienį, 6 v. v. Paskutiniu metu dirbo Kongreso bibliotekoje, Washington, D. C. Palaidotas rugpiūčio 21 Washingtonė.

GINTARAS SIEMAŠKA, New Yorkiečio Algimanto Siemaškos sūnus, rugpiūčio 5 d. nuskendo Maine valstijoje. Jo tėvas, vėžio ligos pakirstas, mirė New Yorke šių metų sausio mėn.

(Tąsa iš 8 pusl.)

Dar kapinių koplyčioj tarti keli atsiveikimo žodžiai, graudūs, bet ryžtingi, kad ir netekus vieno didžiųjų Amerikos lietuvių ramsčių, dar lieka veiklių lietuvių savo senosios tautos tradicijoms Amerikoje palaikyti.

Skirstomės namo. Pasiliko tik Kašubienė. Ji, pagelbstint Hertvigu, išvažiavo į Oišausko buvusius namus surinkti gaidų, knygų ir archyvo, ir jį pervežti į Chicagą Lietuvių muzikologijos archyvui. Amsterdame bebūnant iš Chicagos skambino komp. J. Žilevičius, pabrėždamas ypač nepamiršti Oišausko istoriškųjų kanklių, Vaidilos drabužių, ir visko su muzikiniu pasauliu vertingo.

Amsterdame Juozas Oišauskas gyveno ir dirbo per ištisus 37-erius metus. Per tiek metų susirinko nemažas ir archyvas. Gera, kad patenka į geras rankas ir nepražus.

Į VAIRIOMS ŠVENTĖMS
PAPUOŠALŲ GAUSITE

Alice's Florist Shop

107-04 Jamaica Ave. Richmond Hill, N. Y.

— Gėlės įvairiom progom —

Malonai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454; vakarė: 738-1946. Čia rasite nuoširdų lietuvišką patarnavimą.

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY · MUTUAL FUNDS · INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuojant butus, įgyjant apdraudos, federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiausiai kitais reikalais, -- kreipkitės į

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477
87-09 Jamaica Avenue
Woodhaven, N. Y. 11421

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO
PRIEMONĖMIS Į VISAS PASAULIO VIETAS

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. vak.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radzianas, savininkas

MOSŲ SPECIALYBĖ LIETUVIŠKA DUONA, PYRAGAI
VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS.

43-04 Junction Blvd.

Corona, Queens, N. Y. 11368

Tel. 779-5156

Rašomasias mašines lietuvišku raidynu galite užsisakyti Vienybėje

Jų galite užsakyti laiškais arba asmeniškai Vienybėje įsigyti. Mašinėles gamintos Vokietijoje. Jas galima siųsti saviškiams į Lietuvą. Pati lengviausia ir mažiausia tik 14 svarų, kainuoja \$105.50. Didesnės mašinėles \$139.50. Amerikoje atstovybėse mašinėlių dalis galima gauti visur. Jų turi ir Lietuva.
VIENYBĖ, 192 HIGHLAND BLVD., BROOKLYN, N. Y.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN FUNERAL HOME

WILLIAM H. BEARD, SUPERVISER

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand St., Brooklyn, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER
JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

LIETUVOS GEN. KONSULAS New Yorke Anicetas Simutis ir Estijos Gen. konsulas E. Jackson su žmonomis dalyvavo pasitarime, kurį sušaukė New Yorko miesto direktorė konsulariniam korpusui Fresla Phillips. Amerikos misijos prie Jungtinių Tautų patalpose pasitarta, kaip New Yorkas galėtų paminėti JAV 200 metų sukaktį, kuri bus minima 1976 m. Buvo pabrėžta, kad paskiros tautinės mažumos turi įnešusios dideli įnašą į JAV istoriją.

LIETUVIAI SKAUTAI iš New Yorko ir Hartfordo rugpiūčio 18 d. dviem autobusais išvyko dalyvauti į skautų jubiliejinę stovyklą, kuri vyksta apie 50 mylių nuo Cleveland, Ohio. Stovykloje yra apie 700 jaunuolių iš JAV, Kanados, Vokietijos, Anglijos, Pietų Amerikos ir kt.

MAIRONIO LITUANISTINĖ MOKYKLA naujus mokslo metus pradeda rugsėjo 8, šeštadienį. Mokykla veiks toje pačioje vietoje, kaip ir praėjusiais metais, Holy Child Jesus mokykla, 111-11 86 Ave. Įėjimas iš 111 Street, Richmond Hill. Veikia visi 8 skyriai ir šiemet atidaroma aukštesnioji lituanistinė mokykla su 9 skyriumi, kad tokiu būdu būtų pagilintas jaunimo lituanistinis švietimas.

VILNIAUS 650 m. SUKAKTIES minėjimas buvęs numatytas Vienybėje suruošti, susidėjus aplinkybėms, rugsėjo 8 d., neįvyks. Apie minėjimą bus pranešta sekančiose Vienybės laidose.

DOMININKAS KLINGA iš Brooklyn persikelia į St. Petersburg, Floridą. Ten įsigijo ir nuosavybę

PIRKS KLUBUI PATALPAS

Rugpiūčio 12 susirinkime Suffolk County klubo nariai balsavimo keliu nusprendė ieškoti ir pirkti 5 akrus žemės, kur tilptų klubo pastatas, maudymosi baseinas, teniso aikštės ir įrengimai kitokiems užsiėmimams. Klubo nariai nenori atsilikti nuo kitų pabaltiečių. Jie nori statyti klubą, kuris jungtų visus lietuvius, neatsižvelgiant politinių, nei religinių ar kitokių skirtumų.

Gera proga su klubu ir su klubiečiais susipažinti bus jų tradiciniam piknike, rugsėjo 9, sekmadienį, 2784 Ocean Ave., Ronkonkoma, N. Y. Tai yra visai prie pat Long Island Express, Exit 59. Išsukę važiuokite į šiaurę, ir čia pat pamatysite lietuvišką trišpalvę.

NATALIJA JASIUKYNAITĖ atostogauja Iowa valstijoje pas savo seserį Mrs. Meyers. Siųsdama Vienybei sveikinimus, dailininkė praneša ruošianti naujus paveikslų kompleksus. Paroda įvyks 1974 rudenį Pen and Brush galerijoje, New Yorke.

JADVYGA GRIGIENĖ, kuri BALFO raštinėje Brooklyne išdirbo 16 metų, išėjo į pensiją ir persikėlė gyventi pas savo dukrą į Connecticut valstiją.

DANA JUZAITYTĖ, dr. Antano ir Kazimieros Juzaičių dukra iš Philadelphia, laimėjo National Merit atžymėjimą. Ji šiais metais baigė Plymouth-Whitemarsh High School pirmąją mokine iš 600 baigiančiųjų. Ji gauna \$1,000 vienkartinės stipendijos įstoti ir mokytis bet kuriame JAV universitete.

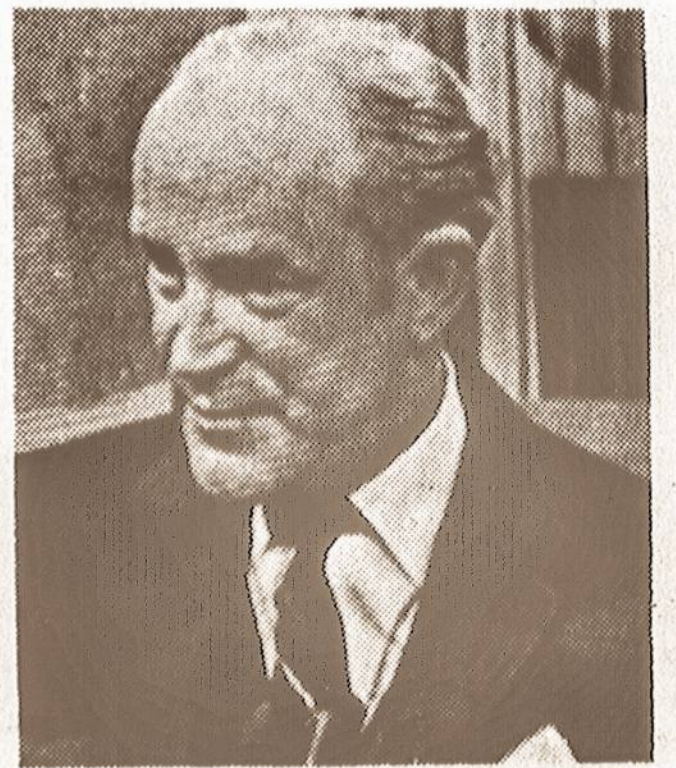
Rūta Lee būdama New Yorke visą savaitę dalyvavo Televizijoje What's My Line programoje. Nuotrauka JONO VALAIČIO

Dr. J. K. Valiūnui 50 metų

VLIKui šeštuosius metus vadovauja dr. Juozas Kęstutis Valiūnas. - Jisminį pusšimtį amžiaus.

Juozas K. Valiūnas gimęs 1923 m. rugpiūčio 6 d. Kaune. Mokėsi Jonavoje ir Kauno Jėzuitų ir I gimnazijoje. Baigęs 1941 m. Aukštąsias ekonomijos ir teisės studijas ėjo Austrijos Grazo, Čekoslovakijoje Pragos ir Vokietijoje Tuebingen universitetuose, 1947 m. Tuebingen universitete, apgynęs disertaciją iš ekonomijos mokslų gavo daktaro laipsnį. Nuo 1951 m. gyvena JAV-bėse.

Nuo atvykimo į šį kraštą, kaip ir anksčiau studentiškam gyvenime yra veiklus visuomenininkas. Okupacijos metais, ypač vokiečiams norint lietuvius įtraukti savo tikslams, J. Valiūnas reiškėsi rezistenciniam darbe. Vokietijoje jis veikė ateitinukuose, kurie mė-

gino tęsti nepriklausomą Lietuvos susikurtas krikščioniško auklėjimosi tradicijas.

Naują gyvenimą ir kelius reikėjo tiesti JAV. Matė didelius galimumus ir ribotas jėgas. Valiūnas čia tuoj pastebėjo, kad politikoje, visuomeniniam gyvenime ar ryšiuose su valstybių viršūnėmis dažniausiai lemia ne tik išsilavinimas, bet ir materialinė padėtis. Valiūnas su dr. J. Kazicku ne tik gerai išstudijavo Amerikos gyvenimą, bet ir patys pradėjo praktiškai jį veržtis. Ir - sukūrė sau ir savo šeimoms gražią ateitį.

Dr. Valiūnas yra kelių tarptautinių bendrovių direktoriatuose, yra dalininkas su daugelio valstybių atstovais kompanijų, kurios turtina tas valstybes, praskina naujus kelius į pasaulį. Neries bendrovės vardas žinomas ne tik Amerikoje, bet ir Ispanijoje, Filipinuose, Europoje ir Azijoje.

TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPĖ, vadovaujama Jadvygos Matulaitienės, kartu su kitų tautybių meniniais vienetais dalyvaus vadinamoje metinėje Dievo dienoje, kuri rengiama rugsėjo 15 d. St. John's universitete. Tą šventę rengia jungtinė amerikiečių draugija. Programoje dalyvaus kunigai ir pasauliečiai, iš lietuvių dalyvaus ir vyskupas V. Brizgys. Po pamaldų bus didžiulė eiseną ir paskui meninė programa, kurioje ir pasirodys Matulaitienės šokėjai.

Vieną rugpiūčio šeštadienį, kai Ridgewood Avenue gatvėje visas kvartalas buvo užtvirtas ir gyventojai smagiai linksminosi, prie lietuvių stalo apsilankė New York State Assemblyman Vito Batista, su kuriuo (viduryje) lietuviai nusifotografavo. Nuotraukoje matomi Ona ir V. Zaveckai, Br. Spudienė, (V. Batista), M. Šalinskienė, M. Vasilka, Paulius Jurkus, Ona Juozėnas, Petras Akelis ir kt.

Salomėjos Narkelionaitės nuotr.